

a fiatal tehetségek lapja

XX. évfolyam 4. szám

2018. április

due tállozó

válogatás a legjobb diáklapokból

 a facebookon is!

**AWS
INTERJÚ**

**POZITÍV
SZENVEDÉLYEKEL
A DROG
ELLEN**

**A TENGERBIOLÓGUS ÉS
AZ AGRÁRKUTATO**

**STEPHEN
HAWKING**

FARKAS FRANCISKA

„Brad Pitt azt mondta, keressem meg”

VÁGOD A KRESZ-T? TÉGED KERESÜNK!

Generali Nagy Diák KRESZ-teszt

Töltsd ki a diákok számára kifejlesztett ingyenes, online KRESZ-tesztet **2018. április 22-ig** a **www.nagydiakkreszteszt.hu** oldalon!
A legeslegjobbak az utolsó fordulóban élő vetélkedőben mérhetik össze képességeiket a fődíjakért:
az **ingyenes jogosítvány-szerzési lehetőségért** vagy a **vadiúj robogóért!**

WWW.NAGYDIAKKRESZTESZT.HU

GENERALI
Generali a Biztonságért Alapítvány

www.webjogsi.hu

eduKRESZ
-learning

mediahálózat
due
a diákújságíró egyesület

SZÍNES

Ne tévesszen meg senkit, hogy harmadik hónapja a címlapon fekete-fehér képpel jelenünk meg, ez csak a véletlen szüleménye, és annak, hogy a színészek szeretnek magukról monokróm portfóliót készíteni. A DUE Tallózó még mindig az egyik legszínesebb lap, amit ma Magyarországon nyomnak. És nem csak a layoutra gondolok (köszi, Pali), hanem a tartalomra is.

Vegyük a címlapunk alapján szürke jellemnek hihető Farkas Franciskát, aki még csak jézusi korban jár, de már színesebb a pályája, mint a Dulux tavalyi színekatalógusa. A roma származású színész nő karrierje ott indult, ahol másoknak csúcsondani szokott: főszerepet kapott egy svájci filmben. A hullámvasút csak ezután jött: volt bolti eladó, pultos, felszolgáló, még állatkerti gyakornok is, aztán játszott 2017 egyik sikerfilmjében, a Brazíliában, manapság pedig önálló estje van a Thália Színházban, emellett játszik Magyarország egyik legsikeresebb sorozatában, az Aranyéletben. A 16. oldalon kezdődő címlapinterjúnkból kiderül, hogy Franciska személye az Édes Grenadintól a Csipkés Jégvirágig terjed (szobafestők előnyben).

De a DUE Tallózó azért is az egyik legszínesebb lap, mert olyan fiatalokat mutatunk be hónapról hónapra, akikkel amúgy nem biztos, hogy megismerkedhetnél. Míg én 17 évesen, végzős gimisként a labda-kapu-mesterhármasszótengelyen mozogtam, addig a 12. oldalon bemutatott Zsichla Levente nem jön zavarba, ha valaki azt kérdezi tőle, "bocsi, nem tudod, hogy mire használják a fluoreszcenciamikroszkópot?" Levente már kisgyerekként az óslánytanról

olvasott, öt évesen pedig kihalt fajok latin neveivel ijesztgette az óvónőjét. A középiskolában lolozás és csésés helyett az ELTE kutatóival kísérletezgetett, és ő akar lenni a jövő egyik nagy agrárkutatója. Rögtön a következő oldalon Márton Réka győzköd minket arról, mennyire király hely az óceán - mintha nem tudnánk. Egy közös nyaraláson viszont, míg mi egy (szigorúan alkoholfmentes) koktéllal a kezünkben a parton töltenék magunkba zsákszám a D-vitamint, addig Réka bűvárnak öltözve fedezné fel az élővilágot odalent a víz alatt. Az az álma, hogy tengerbiológus legyen belőle és a National Geographicnak írhasson tudományos cikkeket, mi pedig a természet és az újságírás rajongójaként őszintén szurkolunk neki.

Amikor a DUE Tallózót szerkesztjük, nem csak a színékre, a kontrasztra is odafigyelünk. Elég csak kinyitni a lapot a 28. oldalon. Az oldalpár egyik felén Szávai Viktória, Jászai Mari-díjas színésznő érvel amellett, hogy Arany János verseit miért kell megismernie a mai fiataloknak, a másik felén egy metálbanda, A Dalt megnyerő AWS tagjai jelzik, ha 2006-ban a Lordinak sikerült, nekik is összejöhet, hogy szó szerint lezúzzák az ellenfeleiket az Eurovízióon.

Ugye hogy színesebbek vagyunk, mint azt gondolnád?

(Berei Dániel, főszerkesztő)

Stephen Hawking:

Felfelé nézz, a csillagokra, ne pedig lefelé, a lábadra

STEPHEN HAWKINGOT SOSEM FOGJA ELFELEDNI A VILÁG. MÉG AKKOR SEM, HA JÓSLATA ALAPJÁN 100 ÉV MÚLVA MEGSZÚNIK LÉTEZNI A BOLYGÓNK, Ő AZ IMÁDOTT UNIVERZUMÁBAN MINDIG IS JELEN LESZ. HISZEN Ő VOLT AZ AZ EMBER, AKIT MINDENKI CSODÁLT, MÉG HA NEM IS ÉRTETTÉK, AMIRŐL BESZÉLT. ZSENIÁLIS TUDÁSSAL ÉS MEGLÁTÁSOKKAL, DE MÉG INKÁBB ÉRTÉKES GONDOLATOKKAL GAZDAGÍTOTTA AZ EMBERISÉGET. STEPHEN HAWKING EGY IGAZÁN KÜLÖNLEGES TESTBEN LÉTEZETT EGY ANNÁL IS KÜLÖNLEGESEBB ELMÉVEL. MÁRCIUSBAN TÁVOZOTT EL KÖZÜLÜNK, ÍGY MOST RÁ EMLÉKEZÜNK.

Az elméleti fizikus 17 évesen kezdte el tanulmányait az Oxford egyetemen, nem meglepő módon az osztálya legjobb fizikusai közé tartozott. 21 éves korában egy ritka betegséggel diagnosztizáltak, aminek során fokozatosan elsorvadtak az mozgatóidegei. Akkor az orvosok azt mondták, még 2 évet élhet, de csodák csodájára ebből a rövid időből 55 év lett. A bénulás az egész testét megtámadta, így a kapcsolata a világgal szinte teljesen megszűnhetett volna, ha az odaadó felesége nem keres megoldást és bírja rá férjét arra, hogy alternatív módokon kommunikáljon a környezetével. Így történt, hogy a híres robothangon beszélő műszerrel felszerelt tolokocsiba került. Stephen Hawking ekkor vált a világ számára valóságos jelenséggé.

Élete során begyűjtött jó pár díjat, elismerést és kitüntetést. Például a Royal Society tagjává választották és megkapta az Egyesült Államok legmagasabb polgári kitüntetését. 37 éves korában felajánlották neki a Cambridge-i egyetem Lucas-professzori székét. Számos elméletével gazdagította a világot. Még azt is megfejtette, hogy az angolok miként tudnának győzelmet aratni a foci világbajnokságon, ám ennél jóval nagyobb és fontosabb hipotézisei is voltak. Egyetemista korában kibővítette Einstein relativitás elméletét és matematikai képletbe foglalta azt, ez a kutatása vezette a gravitációs szingularitások felé. Ez az elmélete az ósrobbanáshoz kapcsolódik, Hawking megfejtette, hogy a 13,8 milliárd évvel ezelőtti mindenség keletkezése olyan, mint egy fekete lyuk létrejötte visszafelé játszva. Ez a tanulmánya hozta számára a hírnevet a fizika világában.

Imádta a fekete lyukakat! Ez, mondjuk, érthető, hiszen tele vannak rejtélyekkel. Hawking hosszú, tudományos életben eltöltött éveit számos elméletet gyártott a fekete lyukakkal kapcsolatban. Az elméleteknek a termodinamika az egyik alapja, ami a fizikai rendszerek rendszertelenségének növekedését foglalja magába.

Foglalkozott kvantummechanikával is, ami a világ apró jelenségeire keresi a magyarázatot. Az egyik ilyen jelenséget el is neveztek Hawking-sugárzásnak, ez a jelenség arra ad magyarázatot, hogy előbb-utóbb megsemmisülnek a fekete lyukak. A legmegosztóbb elmélete azt mondja ki, hogy ha egy fekete lyuk megszűnik létezni, akkor vele együtt elveszik az összes olyan

információ, amit korábban elnyelt. Ez a feltevés eléggé radikálisnak számított a tudományos világban, így sokan támadták érte. Erre az elméletére fogadást is kötött az öt cáfoló John Preskillel – ezt a fogadást el is veszítette. Arra pedig, hogy beismerje tévedését, jó pár évet kellett várni, hiszen az elképzelését 1997-ben fogalmazta meg, viszont csak 2004-ben egy konferencián mondta ki, hogy tévedett. Egy dolog a hibás elmélet ellenére is biztos: Hawking óriási szerepet játszott abban, hogy az univerzum legtökéletesebb részeit megismerje a világ. Stephen Hawking nem csak a tudományos körökben jeleskedett. A közéletben is olyan dologra volt képes, ami másnak alig sikerült: rávette az embereket,

köztük a fiatalokat is, hogy ne csak előre nézzenek, hanem tekintsenek fel az égre és gondolkodjanak rajta. A média imádta őt, bár ez nem volt a részéről kölcsönös, mégis kihasználta és népszerűsítette a fizika szépségét. Talán azért is nevezhetjük az egyik legkiemelkedőbb tudósnak: mert munkájával tömegeket szólított meg.

Különféle sorozatokban, műsorokban vállalt szerepet: feltűnt az Star Trekben hologramként fizikus társaival, hogy pókérezzen a sorozat egy karakterével. Meglátogatta Springfieldet, hogy megmondja Lisa Simpsonnak: nem fog összejönni utópisztikus társadalma. Majd ellátogatott az Agymenőkbe, ahol az Sheldon Coopernek,

az egyik főszereplőnek még egy altatódalt is énekelt. Ha már itt tartunk, a Monty Python Galaxy Song című előadását 2014-ben egy élő show-n is elénekelt. Ezen kívül is számos hírhedtté vált megjelenése volt, közben pedig különböző ismeretterjesztő csatornákon magyarázta el a kozmoszunk működését és rejtelmét. A popkultúra imádta őt, ő pedig okosan kihasználta a figyelmet.

Életéről több film is készült, de talán a leghíresebb a négy éve megjelent *Mindenség elmélete* című alkotás, amelyért Eddie Redmayne – aki Hawkingot alakította – még Oscar díjat is nyert. Ez a film a fizikus életét mutatja be, ám nagy szerepet játszik benne felesége, Jane Wilde. A

film főleg arra helyezi hangsúlyt, hogy milyen nehéz is volt az ALS betegséggel és Hawking egyre ismertebbé váló zsenialitásával megküzdenie a családnak.

76 éve alatt 10 könyvet írt. Leghíresebb írása az *Idő rövid története*, ami úgy van megfogalmazva, hogy a laikus olvasó is könnyen megértse. Ami zseniális ebben az írásban, hogy szakmai pontossággal, mégis humorosan és egyszerűen fogalmazott benne. Lányával, Lucyval még egy gyermek könyvsorozatot is írt, amiben George – egy átlagos kisfiú – űrutazásait mutatja be. A két Hawking ezzel a sorozattal egy olyan forradalmi lépést tett, amért minden szülő, aki megvette a könyveket gyermekének, hálás lehet. A könyvek elolvasása után kisgyerekek akarnak fizikusok lenni, amit elérni, valljuk be, nagyon szép munka.

Stephen Hawking nem mindennapi ember volt, nem mindennapi gondolatokkal. Soha nem tartotta magát a Föld legokosabb emberének, azonban mégis kevés hozzá fogható fizikust ismertünk. Három kedvec tanácsával biztatta gyermekeit, amit érdemes az egész világnak megjegyeznie: „Egy: felfelé nézz a csillagokra, ne lefelé, a lábadra. Kettő: állandóan dolgozni kell. A munka értelmet és célt ad neked, nélküle üres az élet. Három: ha szerencsés vagy és szerelmes leszel, sose feledkezz meg róla, és ne hagyj elveszni.”

(Haiman Helga)

TANULJ MA IS VALAMIT: MIÉRT RAGADÓS AZ ÁSÍTÁS?

ÉS MIÉRT KEZDÜNK ÁSÍTOZNI
A KÉRDÉS LÁTTÁN? SOKÁIG
A TUDÓSOK ÚGY VÉLTÉK, HOGY
AZ ÁSÍTÁS CSUPÁN
AZ OXIGÉNHÁNNYAL FÜGG
ÖSSZE: AZ ÁSÍTÁSSAL EGYÜTT
JÁRÓ MÉLY LÉGVÉTELT AZ AGYI
LÉGZŐKÖZPONT VÁLTJA KI A VÉR
OXIGÉNHÁNYÁT ÉRZÉKELVE.
ÁM HA AZ OXIGÉNHÁNY LENNE
AZ ÁSÍTÁS OKA, AKKOR
AZ ALPINISTÁK ÉS A MARATONI
FUTÓK MEGÁLLÁS NÉLKÜL
ÁSÍTOZNÁNAK.

| Hudák Kitti, Szófacsaró, a hajdúdorogi
| Móra Ferenc Általános és Művészeti
| Iskola diáklapja, Hajdúdorog

Ma a tudósok azt feltételezik, hogy az ásítás egy ősi reflex, amelyet az ember nem tud levetkőzni. Az ősember valószínűleg ásítással jelezte a csoport számára, hogy fáradt, pihenni szeretne, hagyják békén. Ugyanez megfigyelhető a csoportban élő emberszabásúaknál is. Például a páviánokra jellemző a nap végi ásítózás, ami tulajdonképpen jelzéseként szolgál, hogy ideje a napot lezárni.

Rejtélyes azonban, vajon miért kezd el ásítani az ember, ha csupán olvas az ásításról? Vagy, ha nem is fáradt, miért ragad rá a másik ásítása? Ráadásul nem csak embertársaink ásítása ragad ránk, akár a macskánk tátongó szája láttán is képesek vagyunk mi is ásítani.

Érdekes, hogy a csecsemők körülbelül két éves koruk körül kezdik felfedezni magukat a tükörben, addig náluk az ásítás nem ragadós.

A másik ásítása egyrészt kulcsinger, ami ásítást vált ki belőlünk is, másrészt pedig egy olyan öröklött mozgási mintázatról van szó, amely minden embernél hasonlóan játszódik le. Egy ásítás egyébként körülbelül hat másodpercig tart, leállítani, félbeszakítani nagyon nehéz, és természetesen ragadós...

Te hányszor ásítottál olvasás közben?

5 tipp, hogy tavaszra formába lendülj

BIZONY HÖLGYEK, URAK A NYÁRI ALAKÉRT ÉS A FITTSÉGÉRT MOST KELL MEGKÜZDENI. ÍME NÉHÁNY TIPP AHHOZ, HOGY TI IS A LEGJOBB FORMÁTKBAN VÁGJATOK MAJD NEKI A NYÁRNAK. MOST MÉG NEM KÉSŐ ELKEZDENI!

Béres Orsolya, Szófacsaró, a hajdúdorogi Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola diáklapja, Hajdúdorog

EGYÉL SOK GYÜMÖLCSÖT!

Hamarosan itt a jődő, kezdődik a gyümölcsszezon. Nemsokára érnek a finomabbnál finomabb gyümölcsök, amik nemcsak ízletesek, hanem egészségesek is, mivel rengeteg vitamint tartalmaznak. Szóval ne habozz! Rohamozd meg a kertet és lakj jól!

LEGYÉL TÖBBET A LEVEGŐN!

Ha már most kezd elegend lenni az év végi hajtásból, meguntad a tanulást, menj ki a szabadba! Szellőztess ki a fejed és tankolj fel a tavaszi napfényvel! Keress egy nyugodt helyet, hunyd be a szemed és engeddd, hogy átjárja testedet a fény.

SPORTOLJ!

Szedd össze a haverokat és indulj görkorizni vagy sétálni! Ha netán egyedül maradnál, akkor se búslakodj, hiszen van még egy megoldás: ugrálj! Szerezz egy ugrókötelet és add ki magadból a feszültséget. Az ugrókötelezéssel gyorsan formába hozhatod petyhüdt izmaidat és erősítheted a kitartásodat.

ALUDJ SOKAT!

Itt a tavasz, de te mégis fáradt vagy? Ez lehet a sok tanulástól is, vagy éppen azért, mert nem alszol eleget. Az alvás köztudottan erősíti az immunrendszert

és az idegeket is. Feküdj le a szokásosnál kicsit korábban és, ha megteheted, ébredés után lustálkodj még egy kicsit.

MENJ KIRÁNDULNI!

Ha teheted, a hétvégén menj el kirándulni! Mehetsz gyalog vagy biciklivel is. A kirándulás a friss tavaszi levegőn kitágítja a tüdőt és gyönyörködteti a lelket. Hiszen, a bomba formához az egészséges, boldog élet is hozzátartozik. Ne felejtsetek el, hogy csak az lehet igazán a topon, aki nemcsak külsőleg, de belsőleg is jól érzi magát.

A partydrogok fogóságában

HOGY MIÉRT IS PRÓBÁLJA KI ÉS SZOKIK RÁ A FIATALOK EGY RÉSZÉ A PARTYDROGOKRA? TÚLNYOMÓ TÖBBSÉGÜKET A KÍVÁNCISÁG HAJTJA, VALAMI ÚJ, VALAMI ISMERETLEN CSÁBÍTÁS, A VESZÉLY ÉRZÉSE, A HATÁROK FELFEDEZÉSE ÉS FESZEGETÉSE. A LEGJOBBAN ÍGY TUDNÁM ÖSSZEFOGLALNI MINDAZT, AMI ARRÁ KÉSZTETI A FIATAL TÁRSADALMAT, HOGY A DROGOKHOZ NYÚLJANAK.

Hoffart Szabina, *Expressis Verbis*, a Pécsi Tudományegyetem Jogi Karának lapja, Pécs

Sokan a kábulatban keresnek választ a problémáik megoldására, ezzel menekülnek a valós gondok elől, mert ez könnyebb, mint szembenézni a problémákkal és saját magukkal. Vagy csak a bulizásnál játszanak szerepet a drogok? Hogy jobban ellazuljanak? Egy kis lazítás, hogy kikerüljenek a mókuserékből? Sokaknak ezt jelenti a drog, levezetni a feszültséget. Aki úgy dönt, hogy kipróbálja és él a szerekekkel, nem törődve saját egészségével és a veszéllyel, hogy akár bele is halhat döntésébe, az számtalan fajta kábítószer közül választhat.

Léteznek könnyű- és nehézdrogok. Én most a könnyű drogokra szeretném a hangsúlyt fektetni, mivel a fiatal társadalom leginkább ezen drogokat használja.

Ecstasy: A legkedveltebb partydrogok közé tartozik hosszú ideje. Minősége elég eltérő lehet, ezért megtörténhet, hogy nem hat annyira, mint amit várnak tőle. A droghasználó ezért többet vesz be belőle, és ha más az összetétele, halált is okozhat a szer. Számos durva egészségügyi problémához vezet a használata: agyvérzést, bélszavarodást, veseelégtelenséget, érelzáródást kaphat a fogyasztó.

Crack: A crack is népszerű a drogok sorában. Porként szívják fel ezt a szabad bázisú kokaint, vagy folyékony formában tüvel adják be maguknak a felhasználók. Nem túl drága egy adag belőle, de a függőség hamar kialakul, és a használója gyorsan zombiszerűvé válik. Azoknál a

drogfajtáknál, amelyeket intravénásan adagolnak a fogyasztók, nagy a veszélye a HÍV fertőzés kialakulásának és terjedésének egyaránt a használt tűk jóvoltából.

Ilike: Az Ilike fantázianévre hallgató drog ló nyugtató. Nagyobb testű állatok (általában lovak) operációjához használják altatóként, érzéstelenítésként. Régebben a fiatalok felszívták vagy szájon át vették be, manapság vénásan adagolják. Bódultságot és halálközeli

GHB: a gamma – hydroxybutyrate a '60-as évek altatója volt, eredetileg tehát ezt is gyógyszernek fejlesztették ki. Számos mellékhatása volt így nem került forgalomba. A '80-as években viszont a testépítők szedték, ma partydrog. Az alacsonyabb dózis növeli a relaxációs képességet, csökkenti az antiszociális hajlamokat, a hangulati ingadozásokat, enyhén becsipettnék érzi magát az ember. Nagyobb mennyiségben jobb lesz a közérzeted, használója fogékonyabb lesz a zenére, és mindez beszédkénszerrel párosul. Túladagolása kómához vezet.

GINA: Ez az egyik legveszélyesebb partydrog, „lányok a csábítanak” vele. Legtöbbször italba csempészik, ami a lányt teljesen kiüti, magáról nem tud, és gyakorlatilag bármit el lehet rajta követni. Kis mennyiségben kábulatot, nagy mennyiségben pedig öntudatlan állapotot idéz elő. Amíg Gina hat, bármi megtörténhet az áldozatokkal, pl. a nemi erőszak, mely sok esetben bizonyíthatatlan. A lányok eszméletlenek, nincsenek rajtuk behatolás- és sérülésnyomok. A szer 10-12 óra alatt teljesen kiürül a szervezetből. Az áldozat másnap nem is emlékszik arra, mi történt, vagy ha emlékszik is, legtöbbször nem tudja eldönteni, megtörtént-e vele az, amire gondol. Túladagolás esetén halált okozhat. Ginára egyelőre nincs ellenszer.

Zsuzsi és Kati: A mefedron fantázianevei. Egyelőre legális, hiszen növényvédő szerként fejlesztették ki, de egyre népszerűbb partydrog. Pszichotikus élményhez juttatja használóját,

vagyis hallucinációt okoz, és „repülni” lehet tőle. Használójára beszédkénszer és túlzott nyitottság jellemző, de erőszakos cselekmények is történtek már a szer hatására. Különösen veszélyes alkohollal együtt fogyasztva, több halálesetet is feljegyezték már ebből a kombinációból. Még nem nyilvánították drognak, így könnyű hozzájutni.

Az ázsiai gyártók leleményessége, üzleti érzelme nyomán 2010 óta egyre nagyobb ütemben terjed a dizájnertdrogok használata a fiatalok körében, háttérbe szorítva ezzel az amfetamint és a heroint. Ezek a drog fajták gyakorlatilag lenyomozhatatlanok. A dizájnertdrogok olyan vegyületek, amelyeket a már illegálisnak számító anyagok kisebb módosításával állítanak elő kínai gyógyszergyártók. Roppant veszélyesek, mivel a képlet ismeretlen, ezért a kórházba bekerült áldozattal gyakorlatilag az orvosok sem tudnak mit kezdeni, mivel nem tudják milyen szer került a szervezetébe.

És hogy mi legyen a zárzó? Írhatnám a szokásos sablon szöveget és közhelyeket, hogy mennyire veszélyes és káros a droghasználat az egészségre, ami igaz is. De én inkább arra helyezném a hangsúlyt, hogy a drog hatása alatt olyan dolgokat is megtesz az ember, amit józan tudatállapotban sohasem tenne, embereket bántathat meg, kapcsolatokat tehet tönkre, veszélyeztetheti a saját és mások életét és testi épségét. Egy rossz lépés miatt az egész élete változhat és tönkremehet egy pillanat alatt. Megéri mindez azt a néhány önfeledt órát?

hallucinációt okoz. Aki szedi, függő lesz tőle és végül szívelégtelenségben elhalálozik.

BZP: Eredetileg féregtelenítő szerként fejlesztették ki a '40-es években, de mára betiltották. Gyógyszerek összetevője volt, de kivonták a forgalomból. Hatása az amfetaminéhoz hasonló, a központi idegrendszert stimulálja, vagyis ettől is „szállni” lehet. Másnaposságot okoz, fejfájással jár, álmatlansághoz és kialvatlansághoz vezet.

Miért szívatjuk egymást április elsején?

ÁPRILIS ELSEJE A BOLONDOZÁSOK ÉS TRÉFÁLKOZÁSOK NAPJA. ILYENKOR AZ ÖTLETES TRÉFÁKON NEM ILLIK MEGSÉRTŐDNI, UGYANIS EGY JÓL IRÁNYZOTT POÉN IGENCSAK ÉLÉNKÍTŐEN HAT AZ EMBERRE. A SZOKÁS MONDÁST IS IHLETETT: „ÁPRILIST JÁRAT VALAKIVEL”. VAJON HONNAN IS SZÁRMAZIK AZ ÁPRILISI TRÉFÁLKOZÁS SZOKÁSA?

| Vámos Nóra, Jóhír Mondó, Nagytarcsa

Egyes források szerint az óitáliai Szaturnáliákból származó középkori bolondünnepre vezethető vissza. Az egyetlen hiba csak az, hogy ezt az ünnepet december 28-án vagy újév napján, január 1-jén tartották.

Egy másik forrás alapján a bolondozás eredetét Franciaországban kell keresnünk. Egy régi francia naptár szerint az esztendő április 1-jén kezdődött. Ezen a napon ősi szokás volt, hogy az ismerősök ajándékokkal lepték meg egymást.

IX. Károly király 1564-ben azt a rendeletet hozta, hogy az évnek január 1-jén kell kezdődnie. Így az ajándékozások időpontja és áttolódott január elsejére, de a régi évkezdet még sokáig mély nyomot hagyott az emberek emlékezetében.

Eleinte április 1-jén is küldözgetek ajándékokat egymásnak, majd az április elsejei ajándékozgatás átalakult: értékes meglepetések helyett inkább tréfákat küldtek, végül kialakult az a szokás, hogy a hamis évkezdetet hamiskodással, vagyis bolondozással ünnepelték meg.

Az egyik legrégebbi tréfát Toulouse grófja, XIV. Lajos francia király fia eszeltek ki. Áldozatul Gramont márkit választotta. Március 31-ének éjszakáján, mialatt a márki aludt a gróf cinkosaival kilopatta a ruháit. Minden egyes darabot felfelejtettek, majd újra összevarrtak, de szűkebbre. Reggel a márki fel akarta húzni a nadrágját, de nem fért bele. Riadtan nyúlt mellénye után, ám nem tudta begombolni. Ugyanígy járt a kabátjával is. Javában küszködött, amikor rá nyitotta az ajtót az egyik cinkostárs:

„Az istenért, márki, mi történt önnel? Egészen meg van dagadva!”

A márkiról gyöngyökben hullt a veríték, hogy miféle furcsa és borzasztó betegség üthetett ki rajta. Orvosért kiáltott, az orvos pedig – aki szintén beavatott volt – megvizsgálta, receptet írt és gondterhelten távozott. Elszaladtak a recepttel a gyógyszerészhez, aki visszaküldte, hogy nem érti. Nem is érthette, mert ez volt ráírva latinul:

„Accipe cisalia et dissue pupunctum”.
Vagyis: „Végy ollót, és vágd fel mellényedet!”

Hogy a márki miképp reagált az ugratásra, azt ma már nem tudhatjuk. Az viszont örök érvényű igazság, hogy másokon nevetni könnyebb, mint magunkon – még áprilisban is.

Közeledik: Anyák napja

IGAZ, MÉG CSAK ÁPRILIS VAN, DE VÉSZESEN KÖZELEG MÁJUS ELSŐ VASÁRNAPJA, AZAZ ÉDESANYÁINK ÜNNEPE. AZ ANYÁK NAPJA NEMRÉG ÜNNEPELTE FENNÁLLÁSÁNAK 100. ÉVFORDULÓJÁT, A JELENLEGI ÜNNEPLÉS AZONBAN VALAMIVEL ELTÉR A RÉGITŐL.

| Sánta Dóri, Jóhír Mondó, Nagytarcsa

Az anyák napja valódi globális ünnep, vagyis vallási felekezeteken, kulturális gyökereken túllépő szokás. Legelterjedtebb dátuma: május második vasárnapja, magyar szokás szerint: május első vasárnapja. Néhány országban (Grúzia, Malawi, Nicaragua, Panama, Szíria) például munkaszüneti nap.

A hagyomány szerint az anyák tiszteletére rendezett ünnepségeket először az ősi Görögországban tartották, tavaszunként. Kegyelettel adóztak az istenek anyja, Rhea előtt.

Az XVI. századi Angliában, a kereszténység elterjedése után köszöntötték az édesanyákat az Anya-vasárnapon, mely a nagybőjt negyedik hétvégéjére esett. 1907-ben a philadelphiai Anna M. Jarvis próbálta az anyák napját nemzeti ünnepé nyilváníttatni.

Az ünnepet május második vasárnapjára tűzte ki, elhunyt édesanyja emlékére. Célját 1914-ben érte el. Hamarosan az ünnepet „felkarolták” a virág kereskedők, üdvözlőlapp – gyártók, cukorka – és

ajándék – kereskedők, akik Európában is propagálni keztek az USA-ban elterjedt ünnepet, melynek hatására az gyorsan népszerűvé vált kontinensünkön is.

Magyarországon 1925-ben a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt tartotta az első ünnepet, a májusi Mária-tisztelet hagyományaival összekapcsolva. 1928-ban már miniszteri rendelet sorolta a hivatalos iskolai ünnepélyek közé az anyák napját.

BANÁNBÓL NYERT KI DNS-T KONYHAI ESZKÖZÖKKEL

GFP-VEL VALÓ MARKEREZÉS, SZEKVENÁLÁS, PRIMER TERVEZÉS, PCR-EZÉS, FLUORESCENS MIKROSKÓPIA, ELEKTROFORÍZIS – EGY ÁTLAGOS VÉGZŐS EGY ÁTLAGOS GIMNÁZIUMBAN SOHA NEM HALLJA EZEKET A FOGALMAKAT. ZSICHLA LEVENTÉVEL, A ZUGLÓI TELEKI BLANKA GIMNÁZIUM TANULÓJÁVAL BESZÉLGETTEM, AKI EGY KÜLÖNLEGES KÍSÉRLETSOROZAT RÉSZÉSEKÉNT MÁR SZAKAVATOTT A NÖVÉNYÉLETTANBAN.

Levente egészen kicsi volt még, amikor szobájában mindenütt óslénytannal foglalkozó könyvek hevertek. Amikor az óvónéni meglátogatta a családot, az 5 éves Levitől hallhatta először néhány kihalt faj tudományos, latin nevét. Később az óslények és dinoszauruszok helyett a növénybiológia és a növényélettan kezdte el foglalkoztatni.

„A Teleki Blanka Gimnáziumban biológia tagozatos osztályba járok. Úgy érzem, hogy egy nagyon inspiratív környezet, ahol nagyon sok szakmai segítséget kaptam a tanáraitmtól. Kovácsné Stummer Valéria, aki már sajnos nyugdíjba vonult, nagyon sok olyan kötetet és feladatot ajánlott, amivel bővíteni tudtam a tudásomat. Az új biológiatanárom, Soltész András tanár úr is sokat segít most, ugyanis biológia és kémia emelt érettségire készülök. Félévente rendezik meg a Tudományok Napját, ahol legutóbb egy barátommal, Hetesi Imrével közösen banánból és eperből nyertünk ki DNS-t konyhai eszközökkel.”

A gimnáziumban a tematikus tudományos napok mellett minden évben tartanak terepgyakorlatokat, csakúgy, mint az egyetemek természettudományi karain. Az ország különböző pontjain megszervezett eseményeken Levente kiemelkedően szerepelt. Az itteni túrák

során helyi növényeket és állatokat kellett meghatározni, de volt, amikor az aggteleki csepköbarlangban kutattak. Soltész András tanár úr itt figyelte fel az ifjú tehetségre, és segített neki egy pályázaton keresztül bekerülni az ELTE Természettudományi Karának különleges kísérletsorozatába, ami csaknem egy éven át egy PhD és egy MSc hallgató vezetésével zajlott.

„Az egyetemi kutatás lényege a növénykutatásba való mélyebb beelátás és a ritkább laborszakozatokkal való munka megismerése volt. Nagyon tetszett, ahogyan kutatók és diákok közvetlenül, kötöttségektől mentesen dolgoztak együtt” – Leventék itt leginkább az árpanövények agrobaktérium-törzsének transzformálásával foglalkoztak, amely egy különleges génmódosítási folyamat.

„Géneket juttatunk be ezekben a növényekbe. Megbizonyosodtam róla, hogy a génmanipulációra szükség van, mert a termelési hozamot

növelik, és így a világon előforduló éhezést csökkenthető” – mondta el Levente.

Levente azt is elárulta nekünk, hogy a növények valóban képesek érezni. Vannak olyan fák, amelyeknek levelei zene hatására elkezdnek táncszerű mozdulatokat végezni. Sőt, szeretni is képesek! Egyszer, egy ismerősöm szobanövénye haldokolni kezdett. Sokat simogatta, beszélt hozzá, dicsérte a növényt. Hamarosan egy hatalmas bibét kezdett el növeszteni az ágya felé. Egyre szebbé és színesebbé vált, mintha megköszönte volna a törődést.

Leventének célja, hogy az ELTE Természettudományi Karán tanulhasson tovább a májusi érettségi után, és az ottani egyetemi újságba publikálhasson jövőbeli agrokutatásairól. Lehet, hogy néhány év múlva híres kutatóként fogunk újra hallani róla.

(Lami Krisztofer)

TENGEREK, ÓCEÁNOK LEENDŐ FELDERÍTŐJE

MARTON RÉKA MÁR KICSI KORA ÓTA RAJONG A TERMÉSZETÉRT, FŐLEG AZ ÁLLATOKÉRT ÉS ELÉG KORÁN RÉSZESÜLHETETT ABBAN A SZERENCSEBEN, HOGY TENGERHEZ MEHETETT NYARALNI. VONZOTTA A VÍZ KÖZELSÉGE ÉS ÓRÁKIG KÉPES VOLT BÚVÁRSZEMÜVEGBEN, PIPÁVAL A SZÁJÁBAN A KÜLÖNBÖZŐ HALRAJOKAT KÖVETVE LEBEGNI A FELSZÍNEEN, MEGFIGYELNI AZ ALATTA FELTÁRULÓ MESEVILÁGOT. LEGINKÁBB AZÉRT SZERETNE A TENGERBIOLÓGUS SZAKMÁVAL FOGLALKOZNI, MERT AZ ÓCEÁNJAINK ÉLŐVILÁGA HATALMAS VESZÉLYBEN VAN. RÉKA MEGTENNE MINDEN TŐLE TELHETŐT, HOGY VALAHOGY MEGVÉDJE AZT.

Hogy mikor találkozott Réka először a tengerbiológus szóval? Fogalma sincs! Sokan meglepődnek, hogy honnan jött az ötlet itt, Magyarországon, a szárazföld közepén. Számára mindig is egyértelmű volt a létezése, egy fogalom, ami folyton ott motoszkál a fejében. Hatalmas álmodozó, el sem tudja képzelni, hogy valakinek ne legyen válasza arra a kérdésre, hogy „mi szeretnél lenni, ha nagy leszel?” Elég sokáig azt felelte erre, hogy geológus, még kristálykészítő szettje is volt otthon. Tizenhárom éves korában rádöbbsent arra, hogy az élő dolgok jobban érdeklik és azóta tengerbiológus szeretne lenni.

Réka örök felfedező, mindig az új, az ismeretlen megtalálása, megértése motiválja. Állítása szerint az óceánok mélye - mint a Föld leginkább feltáratlanabb területe - tökéletes játszótér lenne a szenvedélye kiéléséhez. „Na meg, ki ne akarná, hogy legyen róla elnevezve egy eddig ismeretlen faj?” – teszi hozzá.

Lenyűgözi a biolumineszcencia jelensége (egy kémia folyamat, mely során az élőlény képes saját fényt előállítani, pl. szentjánosbogár), ami leginkább a mélytengeri élőlények között figyelhető meg. Réka szeretné kutatni, megértetni ezt a folyamatot. A világ bármely részén végezne kutatásokat, ha

kapna rá lehetőséget, persze vannak helyek, ahova jobban híz a szíve. Szívesen dolgozna a sarkkörökön: szeretne tenni azért, hogy az ember pusztító, környezetszennyező tettei ne okozzák az ökoszisztéma végét.

Réka kedvenc állatai a polipok. Nem fél tőlük és akármilyen furcsa, kifejezetten aranyosnak találja őket. „A fejlábúak az egyik legprofibb rejtőzködők az egész állatvilágban, nem csak a színüket képesek vágyuk szerint megváltoztatni, teljesen át tudják alakítani testük egész szerkezetét, hogy tökéletesen beleolvadjanak környezetükbe. Főleg ez a szuperképességük és gerinctelenektől szokatlan nagy eszük teszi őket számomra olyan vonzóvá. Rengeteg videó van a polipok tárgyhasználatáról és szociális interakcióikról, aki nem irtózik tőlük túlságosan, azoknak ajánlom figyelmébe, mert szerintem zseniális.”

Rékának a DUE Tudós csajok programjában az elmúlt 3 hónapban lehetősége volt számos magyar tudós nővel találkozni, rájuk példaképként tekint. „Őszintén szólva, mint a 21. század gyermeke, én sosem éreztem úgy, hogy a nők kevésbé elismertek tudományos téren, viszont ez csak a mi korunkban van így. Az idősebb generációkat megfigyelve

azt kell mondanom, sokkal elenyészőbb a női kutatók száma. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy nevet szerezni a tudományban elég hosszú idő és mire a nők eljutottak volna odáig, addigra sokan inkább a családalapítást választották helyette. Ha már sok mindenben nem is, ebben jó irányba halad az emberiség és a laborban kísérletező nő képe nem olyan földtől elrugaskodott, mint 50 éve volt.”

Réka számára a tengerbiológia hivatás, az sem tántorítja el céljától, hogy a kutatókat nem kifejezetten jól fizetik meg. Vannak tengerbiológus ismerősei, akik – lehet, hogy stabil állásuk nincs – általában találnak időszakos kutatásokat, amelyekért jól megfizetik őket. Úgy véli, hogy akadémiai területen a legegyszerűbb elhelyezkedni professzorként vagy egy adott egyetem kutatójaként, ha valaki fix helyet szeretne. „Nekem a legnagyobb álmom, hogy a National Geographicnak dolgozhassak tudományos újságíró/kutatóként, amihez elég rugalmasnak kell lenni.”

(Pintér Lilla)

AZ UGATÁS ÉS AMI MÖGÖTTE VAN

SZÁMÍT, HOGY MAGASAN VAGY MÉLYEN UGAT A KUTYÁNK? LEHET ROSSZKEDVŰ A HÖRCSÖGÜNK? AZ ÁLLATOKNAK IS SZÁMOS ÉRZÉSÜK VAN, EZEKET PEDIG A MAGUK MÓDJÁN FOLYAMATOSAN KOMMUNIKÁLJÁK A KÜLVILÁGGAL. EZEKET AZ ESETEKET VIZSGÁLJA MUNKÁJA SORÁN DR. JÉGH-CZINEGE NIKOLETT AZ ELTE ETOLÓGIAI TANSZÉKÉN, MINT ETOLÓGUS. Ő MESÉLT EGY EGYEDI SZAKMÁRÓL, ILLETVE EMBER ÉS ÁLLAT KAPCSOLATÁRÓL.

MILYEN TERÜLETEKET VIZSGÁL EGY ETOLÓGUS, MIKÖZBEN AZ ÁLLATOK VISELKEDÉSÉT TANULMÁNYOZZA?

Az etológia fő célkitűzése, hogy az állatok (illetve az emberek) viselkedését is különböző biológiai módszerekkel vizsgálja. Egy etológus azt kutatja, hogy az állatok mit, miért tesznek, valamint, hogy a viselkedésük milyen átalakulásokon megy keresztül az egyes egyedek fejlődése, valamint az evolúció során. Az etológusok munkája abból a szempontból is különleges, hogy az etológia, a számos biológiai megközelítési forma közül tulajdonképpen az egyetlen, amely kifejezetten az egyed szintjén vizsgálódik.

VISELKEDÉSÜKET TEKINTVE MIBEN HASONLITANAK AZ ÁLLATOK AZ EMBERHEZ? ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZÜNK TŐLÜK?

Nehéz ezt összefoglalni. Függetlenül a vizsgált állatfajtától, annak genetikai tulajdonságaitól, ökológiai szerepétől, illetve adott környezeti tényezők is nagyban befolyásolhatják különböző viselkedési mintázatokat. Például az emberi elme kutatása régebben főként az emberszabású majmokkal végzett összehasonlító vizsgálatokon alapult. A legújabb kutatások viszont

hasonló jelentőségűnek ítélik meg a kutya elméjének működésének megismerését is.

MI AZ ÖN SZAKTERÜLETE?

A szakterületem jelenleg az ember-kutya közti kommunikáció vizsgálata. Jelenleg arra keresünk magyarázatot, hogy miért és hogyan vált az ugatás a kutya elsődleges hangadási formájává. Korábbi tanulmányok alapján elmondható, hogy őseink, a farkasok az ugatást nagyon ritkán, nagyon kevés helyzetben alkalmazzák, sokkal gyakoribb náluk más hangadási forma, például a vonyítás.

Azt a szakirodalom alapján tudjuk, hogy az ugatásban szereplő különböző hangtani jellemzők (frekvencia, a hang érdessége, gyorsasága stb.) ezek mind számos információtartalommal bírnak az emberek számára. A kutatók a hangok mögött különböző érzelmi állapotokat feltételeznek, de adott szituációt is elemeznek, melyben az adott ugatás elhangzott. Előző kutatásaink alapján elmondható, hogy vannak tipikusan olyan akusztikai jellemzőkkel bíró kutyaugatások (magas hangú ugatások például), melyek kifejezetten zavarják az embereket.

MI TERELTE A PÁLYÁJA FELÉ?

Egész életemben kutyák vettek körül. Mindig volt legalább egy, de inkább egyszerre több

kutyánk is. Mindig érdeklődve figyeltem a reakcióikat különböző helyzetekben, szerettem figyelni őket játék közben, hogy milyen formában adják egymás tudtára azt, hogy mit és hogyan szeretnének elérni a másik egyednél. Szerettem volna erről többet megtudni, nem csak kutyák, de más állatfajok tekintetében is, így amikor gimnazistaként meghallgattam az első etológiai témájú biológia óránkat, majd utána különböző előadásokat is etológiából, rögtön tudtam, hogy ez az a szakma, ahol lehetőségem adódhat az állatok viselkedését mélyebben is tanulmányozni. Az ELTE Etológia Tanszékén pedig a Családi Kutya Program keretein belül specifikusan a kutya etológiájának vizsgálata a cél.

HOGYAN HASZNOSÍTOD A TANULMÁNYAID A SAJÁT HÁZIÁLLATODDAL VALÓ KAPCSOLATODBAN?

A 3 éves shetlandi juhászkutyánk imád tanulni és dolgozni. Ismerve azt, hogy milyen emberi jelzésekre érzékenyebbek és fogékonyabbak a kutyák, talán könnyebben taníthatóak, mintha laikusként kezdenék bele a kutya nevelésébe. Félreértés ne essék, a kutyakiképzés egy teljesen másik szakma.

(Kobl Adrienn)

AZ MTA ELSŐ ROMA ÖSZTÖNDÍJASA

NÉMETKÉR, SZEGED, PÉCS ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK. LEHET ENNYIT INGÁZNI? DR. ORSÓS ZSUZSA SZÁMÁRA EZ SEM AKADÁLY. SŐT, AZ SEM, HOGY CIGÁNY SZÁRMAZÁSÁN KERESZTÜL BEMUTASSA, MINDENKINEK VAN LEHETŐSÉGE A VÁLTOZÁSRA. A MTA ELSŐ ROMA DOKTORI ÖSZTÖNDÍJASA ÖSZTÖNDÍJASÁVAL BESZÉLTÜNK.

Dr. Orsós Zsuzsának nem javasolták, hogy gimnáziumba járjon, így vegyipari technikus végzettséget szerzett. Ezzel Pécsen el is tudott helyezkedni, így 19 évesen már pénzt kereshetett.

„Hat év után jelentkeztem a Szegedi József Attila Tudományegyetemre, ahol kiváló tanáraim voltak. Egy éven át átélhettem, milyen gondtalan, szabad embernek lenni, viszont így nem tudtam dolgozni, ami nagy anyagi terhet jelentett a szüleimnek” – mesélte Zsuzsa.

Ember István professzor azt ajánlotta neki, hogy az egyetem mellett félállásban dolgozzon a régi munkahelyén, majd később ő javasolta azt is, hogy jelentkezzen a doktori képzésre. Ő volt az, aki biztatta, hogy pályázza meg a MTA roma hallgatóknak hirdetett ösztöndíját.

„Hetven pályázó közül nyertem el, és én lettem a Magyar Tudományos Akadémia első roma ösztöndíjasa. Így már nem kellett plusz munkát vállalom a doktori tanulmányok mellett.”

Zsuzsa jelenleg a Pécsi Tudományegyetem Népegészségtani Intézetének kutatóbiológusa és egyetemi adjunktusa. Most orvosokat, gyógyszerészeket és fogorvosokat tanít.

„Tantárgyam a betegségmegelőzés és az epidemiológia. Kutatási témám a helyzetemből adódóan, igen érdekes, azon emberek egészségi állapotával foglalkozom, ahova én magam is tartozom. A hazai cigányság várható élettartama 10 évvel alacsonyabb, mint az általános magyar lakosságnak. Ebben a daganatos megbetegedéseknek nagyon nagy szerepük van.” – mondta.

Dr. Orsós Zsuzsa azt kutatja, hogy vajon a környezeti és életmód tényezők hogyan járulnak ahhoz, hogy egy cigány vagy egy nem cigány emberben kialakuljon rákos megbetegedés. „Kutatásaim alapján leginkább azt mondhatom ki, hogy a genetikán felül számos tényező pl. életmód, szociális státusz is hozzájárul egy ilyen kór kialakulásához. Sőt! Ezek jelentősége még sokkal erősebb is, mint a genetikáé.”

Dr. Orsós Zsuzsanna az egyetemi órák megtartása után még több helyre ellátogat, hogy minél több embert tudjon motiválni. „Folyamatosan járok roma közösségekbe előadásokat tartani. Igazából mindenről. A célom, hogy a gyerekek valakiből erőt merithessenek, ezért elmesélem, amiket én megéltem. Én is hasonló környezetben nőttem fel, számos hiányosságom volt, fantáziatingerlő mesékkel is kevesebbet találok, de tanulással sokminden pótolható. Buzdítom őket, hogy a környezeti adottságaik révén, ne belenyugodjak a helyzetükbe, hanem küzdjenek, akarjanak többek lenni és bízzanak önmagukban. Ez csak a munkám egyik része. Természetesen nem tartom magam Teréz anyának, de ha már egy gyermek is elhiszi, hogy az egészség érték és tesz érte, odafigyel a környezetére, esetleg motiválja a szüleit is, akkor azt hiszem, én egy boldog ember vagyok.”

(K.A.)

FARKAS FRANCISKA:

„BRAD PITT AZT MONDTA, KERESSEM MEG, HA LESZ FILMEM, ÉS KÜLDJEM EL NEKI”

NINCS SZÍNÉSZI VÉGZETTSÉGE, ELSŐ SZEREPE MÉGIS EGY NEMZETKÖZI FILM FŐSZEREPE VOLT. A VIKTÓRIA: A ZÜRICHI EXPRESSZ ÓTA MÁR OLYAN PRODUKCIÓKBAN JÁTSZOTT, MINT AZ ARANYÉLET VAGY A BRAZILOK. VOLT PULTOS, FELSZOLGÁLÓ, SZOBALÁNY, ÁLLATKERTI GYAKORNOK, MODELL. NAPJAINKBAN MÁR ÖNÁLLÓ ESTJE VAN A THÁLIA SZÍNHÁZBAN, SZEREPET KAPOTT A NEMRÉG BEMUTATOTT UGRON ZSOLNA HOLLÓASSZONY CÍMŰ KISREGÉNYÉNEK FELOLVASÓSZÍNHÁZI VÁLTOZATÁBAN, ÓRAADÓ DRÁMAPEDAGÓGUSKÉNT IS DOLGOZIK, A TUDÁS HATALOM ÖSSZMŰVÉSZETI CSOPORTTAL PEDIG KÉSZÍTETTEK EGY DROGPREVENCIÓS ELŐADÁST. BRAD PITT ARRA BIZTATTA, KÜLDJE EL A FILMJÉT HOLLYWOODBA, AHONNAN A HUNGARIAN FILM FESTIVAL OF LOS ANGELES ESEMÉNYÉRŐL HAZAHOZHATTA A LEGJOBB SZÍNÉSZNŐNEK JÁRÓ DÍJAT. HOGYAN KERÜL VALAKI A SZOCIÁLIS MUNKÁBÓL A SZÍNHÁZBA ÉS A FILMVÁSZONRA? FARKAS FRANCISKÁVAL BESZÉLGETTÜNK.

MILYEN LÉPÉSEKET TETTÉL ANNAK ÉRDEKÉBEN, HOGY ELJUSS EGY FŐSZEREPIG?

Gyerekkorom óta szerettem volna színész lenni, tudatosan készültem erre a pályára. Tagja voltam a Harlekin Gyermekszínháznak, és több területen képeztem magam: kórusban énekeltem, társastáncoltam, lovagoltam, úsztam. Végül máshova sodort az élet, én pedig fel is adtam azt, hogy színész legyek. Aztán egy szociális munka során teljesen véletlenül egy filmes társasághoz keveredtem, akik felkértek erre a szerepre. Az alapítványnak a vezetője, ahol dolgoztam, tudta, hogy modellkedem, és hogy vannak rejtett színészi ambícióim. Az ő ismerősei voltak ezek a svájci filmesek. Találkoztam velük, csináltunk próbafelvételeket, és végül én kaptam meg a szerepet.

HOGY NÉZ KI EGY CASTING? MI TÖRTÉNIK OTT?

Nagyon nehéz, és rosszul érzed magad. Olyan, mint egy húspiac. Bemész az irodába, kapsz egy számot, és ott van egy asszisztens, aki nem a művészi oldalról vizsgálja a dolgokat, hanem csak számokat, arcokat, dokumentumokat néz. Lefotóz jobbról, balról, és sokszor egy dialógot

kell előadni úgy, hogy aki felolvassa a szöveg másik felét, nem színész, hanem ez az asszisztens. Úgy kell érzelmeket produkálnod, hogy a partnered teljesen fahangon, gépiesen mondja a válaszokat, mert előtte már háromszázhuszonnyolcszor elmondta ugyanazt másokkal. Persze ezért nem lehet őket hibáztatni, de téged nem szabad, hogy ez a hozzáállás lelobozzon. Neked akkor is százhusz százalékot kell nyomni, ki kell tűnni, úgy kell megcsinálni, hogy azt ott észrevegyék. És ha véletlenül nem sikerül, akkor sem szabad feladni, menni kell a következőre.

MILYEN SZEREPRE VÁGYSZ A LEGJOBBAN?

Bármire, ami nem a roma nő. Amúgy nincs álomszerep, tényleg bármit megcsinálok. Színházban van sok lehetőség, ott nem is játszottam még roma szerepet soha, egyet sem. A film az egy másik szisztéma. Ahogy Gryllus Dorka fogalmazott egy interjúban: a film az egy rasszista műfaj. És tényleg az. Nagyon fontos, hogy ki hogy néz ki. Vannak karakterek, amiket csak egy bizonyos külsővel rendelkező színész játszhat, és nagyon fontos, hogy szép legyél. Szerencsére azért vannak kivételek is, ott van például Joaquin Phoenix, aki nem olyan

szépfiú, mint mondjuk a Brad Pitt, de zseniális színész, vagy a Whoopi Goldberg, aki nem egy szép nő, de szintén fantasztikus színész. Nekik valahogy sikerült áttörni ezt a skatulyát, hogy nehogy már csak a szép emberek lehessenek a vásznon, hanem tényleg az számítson, hogy ki mennyire tehetséges. Én is remélem, hogy ez a roma nő karakter egyszer majd leválik rólam, és akkor lehetek bármi, ami mediterrán. Nyilván nem tudok egy svéd nőt eljátszani soha, de lehetnék Kleopátra, lehetnék görög, olasz, spanyol, kelet-európai, bármi, ami ezen a mediterrán vonalon mozog. Kleopátra! Na, tessék, akkor az egy álomszerep. Szeretnék egyszer Kleopátra lenni.

JÓ IS, HOGY EMLÍTETTED BRAD PITTET. NEM TUDOK ELMENNI SZÓ NÉLKÜL AMELLETT, HOGY TALÁLKOZTÁL VELE ÉS ANGELINA JOLIE-VAL. MESÉLJ ERRŐL, KÉRLEK!

Egy évvel azelőtt történt, hogy megkaptam a Viktória szerepet. Többnyire modellkedtem, de néha beugrottam statisztálni is. Akkor forgott itt nálunk Angelina Jolie filmje, a Vér és méz földje, aminek ő volt a rendezője. Én úgy mentem oda statisztálni, hogy márpedig nekem lesz egy közös képem a Jolie-val, merthogy ez milyen

jól fog majd mutatni a modell portfóliómban. Minden nap próbáltam közel kerülni hozzá, de nem sikerült. Volt ott egy asszisztens lány, akivel összebarátkoztam, neki is mondtam, hogy légszí' segíts már, nagyon szeretnék egy fotót, születésnapom van, meg ilyenek... Három napot forgattam, bosnyák menekültet kellett játszani, és az utolsó jelenet az volt, hogy kilakoltatnak minket a lakóhelyünkről. Amikor vége lett a jelenetnek, mondták, hogy köszönjük, ennyi volt, és elkezdtek minket terelni a házak között. Én egyszer csak visszaneéztem, és láttam, hogy a Brad Pitt meg a Jolie ott beszélgetnek tőlünk kb. száz méterre, és nincs körülöttük senki. Ilyen

nem nagyon volt előtte, mindig körülbástyázták őket az emberek. Gondoltam, na, ez az én pillanatom, úgyhogy fogtam magam, eldobtam a bőröndöket, amik a kezemben voltak, és elindultam feléjük. Előre kitaláltam, hogy mit fogok mondani, mert az, hogy hadd csináljak egy fotót, az olyan snassz. Tudtam, hogy a Jolie nagyon gyerekcentrikus, ezért elővettem a legártatlanabb formámat, és azzal kezdtem, hogy „Can I ask you something?” Mondta, hogy „Sure.” „My father is a very big fan, but he hasn't spoken with me since three years, and if I make a photo, and send to him, maybe he calls me.” Tehát, hogy „Kérhetek valamit?” „Persze.” „Az

apám nagyon nagy rajongója, de nem beszél velem már három éve, és ha készítek egy közös fotót, és elküldöm neki, talán felhív.” És akkor Jolie erre: „Óóó...” Elővettem a telefonomat, ő meg odaadta a Brad Pittnek, és mondta, hogy „csinálj egy képet az apjának”. Szóval azt a képet, amin a Jolie-val vagyok, azt a Brad Pitt készítette. Amíg ez a jelenet zajlott, addig a többi statiszta vissza-vissza nézegetett, és elkezdtek lázadni, hogy ők is akarnak, de az asszisztens csajszi, akivel összebarátkoztam, nem engedte oda őket. De Jolie látta, hogy az emberek nyújtogatják a nyakukat, és „na jó, utolsó nap” alapon odament a tömeghez aláírni meg fotózkodni. Addig pedig én ottmaradtam a Brad Pitttel kettesben. Mondtam neki, hogy „My father is a Jolie fan, but me a Brad fan...”, szóval hogy „Az apám Jolie rajongó, de én Brad rajongó vagyok...” Röhögött, mondjuk ő egész végig röhögött. Nagyon aranyosak voltak egyébként, teljesen emberiek, egyáltalán nem éreztették azt, hogy ők itt a valakik. És szerintem ez tetszett nekik bennem, hogy én is úgy mentem oda, hogy hello. Nem úgy, hogy jajj légszí' hadd érjek hozzád vagy valami, hanem emberként néztem rájuk. Kértem Brad Pittet, hogy mondjon valamit, hogyan lehetnék hollywoodi sztár. Azt tanácsolta, hogy menjek ki Hollywoodba. Mondom jó, majd holnap. „Nem akarsz esetleg örökbefogadni?” Ezen is nevetett, aztán mondta, hogy ha nem tudok kimenni, akkor csináljak filmet itt Európában, és akkor majd azt meghívják Hollywoodba. Keressem meg, hogyha lesz filmem, és küldjem el neki. Erre csináltunk egy szelfit, és úgy váltunk el, hogy küldöm majd a filmet a képpel együtt. Persze ezt akkor még mind csak a levegőbe mondtam, viszont egy évre rá megkaptam a Viktória főszerepét, és még egy év múlva meghívtak Hollywoodba, ahol megkaptam a legjobb színésznőnek járó díjat egy fesztiválon. Nem küldtem még el neki a filmet, de azóta is gyűjtögetem a referenciákat, hogy minél több legyen, és aztán majd egyszer megkeresem.

MIVEL FOGLALKOZOL MOSTANÁBAN? VAN VALAMILYEN PROJEKTED A SZÍNHÁZON ÉS A FILMEZÉSEN KÍVÜL?

A Tudás Hatalom ösztéművészeti csoportunkkal készítettünk egy drogprevenciós előadást, az Örömsorvasztót. Iskolákban játsszuk, kizárólag csak tantermekben. Fórumszínház előadás, amibe be lehet állni, bele lehet szólni a történesekbe. Emellett elvégeztem egy drámapedagógiai tanfolyamot, tehát most már óraadó drámapedagógusként is dolgozom.

(Kovács Bernadett)

Ne dőlj be!

A DUE TALLÓZÓBAN AZ ELMÚLT HÓNAPOKBAN SOK OLYAN TÉMÁRÓL ESETT SZÓ, AMELYEK MINDENNAPJAINKAT VESZÉLYEZTETIK. HA NEM ISMERJÜK A SZABÁLYOKAT, VAGY JÓ HECCNEK TÚNIK ÁTHÁGNI AZOKAT, KÖNNYEN SÉRTHETÜNK TÖRVÉNYT, ÉS MÉG ANNÁL IS KÖNNYEBBEN VÁLHATUNK ÁLDOZATTÁ, HA NEM FIGYELÜNK MAGUNKRA ELÉGGE. MOST ÖSSZEFOGLALJUK A LEGFONTOSABB TUDNIVALÓKAT, HOGY TE SE DŐLJ BE.

KÉT LÁBON VAGY KÉT KERÉKEN

Első a biztonság, gyalogosként is, hiszen ők a legsebezhetőbbek a közlekedésben. A balesetek egy része sajnos a járókelők figyelmetlensége miatt következik be. A takarásból, buszok mögül kilépő gyalogost nem nevezhetjük körültekintőnek. Te ne légy ilyen! A gyalogosokra nézve a kétsávos utak a legveszélyesebbek, mivel sokszor azt gondoljuk gyalogosként, hogy ha a külső sávban autózó átenged minket, a belső sávban autózó is át fog. Erre azonban nincs garancia, hiszen pont a belső sáv autósainak takarásából léphetünk eléjük. Ebből sok baleset adódik, ezért kell mind gyalogosként, mind autósként óvatosan, körültekintően megközelíteni a gyalogátkelőhelyeket.

Vidéken gyakran járda sincsen, így a gyalogosok kiszorulnak az útpadrára, akár több száz méteren keresztül is. A KRESZ azt írja elő, hogy a gyalogosoknak a forgalommal szemben kell haladni. Ezt figyelmen kívül hagyni – akárcsak a többi szabályt – nagyon veszélyes, még akkor is, ha megfelelő fényviszonyok között az autósok könnyebben meglátják a szabálytalanul közlekedő gyalogost. Éjjel pedig ugyanez a szabálytalanság egyenesen halálos gázoláshoz vagy balesethez vezethet, hiszen az autósok csak az utolsó pillanatban vehetik észre a gyalogost. Célserű valamilyen fényvisszaverő ruhát, mellényt, táskát, karpántot viselni az esti órákban, de a legjobb, ha betartjuk a szabályokat.

Tavasszal egyre többen pattannak nyeregbe, és kellemeset a hasznossal összekötve biciklivel teszik meg az útjukat a munkahelyükig vagy az iskoláig. A bicikli

többek közt azért is jó választás, mert miközben tekerjük, sportolunk, ami endorfint termel, illetve környezetbarát közlekedési eszköz is. Gyakori baleseti forrás, hogy a kerékpárosok járművekre nem helyeznek első-hátsó lámpákat, és a biciklisek nem viselnek láthatósági mellényt. Te ne légy ilyen!

A SOK DROGPREVENCIÓS ELŐADÁS A SEMMIÉRT? EZÚTTAL NEM!

Büntetőjogi szempontból minden kábítószer, ami valamilyen tiltólistán rajta van. Ezek általában olyan anyagok persze, amelyeknek van valamilyen élettani, főként tudatmódosító hatásuk. A dizájner drog gyújtófogalomba több tízezerfajta tudatmódosító tartozik, amelyeknek sok esetben sem a hatóanyag-összetétele nem tisztázott, sem az eredete, ráadásul folyamatosan újabbak kerülnek forgalomba. A nyilvánvalóan káros hatásai mellett, a kábítószerekkel való visszaélést, különféle magatartásokat tilt a törvény is. Mik is ezek? Az „enyhébb” büntetőjogi kategóriába a birtoklás, termesztés, előállítás, megszerzés, tartás, az országba behozatal, kivitel, vagy az országon átszállítás tartozik. A legújabb BTK szerint pedig már a fogyasztás is ide tartozik, vagyis aki „csak” fogyaszt, az is bűncselekményt követ el. A kábítószer-kereskedelem már egy újabb szint: aki kínál, átad, forgalomba hoz vagy kábítószerrel kereskedik, súlyosabb büntetésre számíthat.

JÓ HECCNEK TÚNT...

Sokszor cselekszünk ezzel a megfontolással. Jó vicc. Menő leszek. Jópofa. Vagány. Az „úgysem mered!” felszólítás bekapcsolja a

gyermeki dacot, „dehogynem!” kiáltjuk már semmire nem gondolva, semmin el nem gondolkodva. Maga a cselekedet lehet egy apró rágó ellopása, taggelés egy épület falára festékszóróval, vagy egy állat halálra rémitése. Jó ötletnek tűnt. Csak vicc volt. Nem jó hecc. Nem csak rosszfejség. Bűncselekmény. Ma már a törvény a védtelen, panaszkodni nem tudó lények mellé állt, és jogvédelmet adott nekik. Többnyire. Mert ahhoz, hogy a törvény megvédhesse a védteleneket, valakinek szót kell értük emelni. A BTK alapesetben 2 évig tartó szabadságvesztéssel sújtja az illetőt, aki állatkínzást követ el, amelyet 2004. óta bűncselekményként kezelnek a hatóságok.

NE LÉGY ÁLDOZAT!

Zaklattak már téged is? Elsősorban ezekkel a rosszindulatú cselekedetekkel a tizenéveseket célozzák meg. Ők az érzelmileg leglabilisabbak, legkönnyebben befolyásolhatók és behálózhatók e téren, amihez hozzáadódik a kamaszkor hozta lázadó tinédzser hozzáállás, mely szerint úgy gondolják, hogy tisztában vannak mindenféle kockázattal. Azonban a túlzott magabiztosságuk olykor csökkenti a megfontoltságukat. Az interneten elkövetett bűncselekmények egy része az átverésen alapul. Mit tudsz tenni te annak érdekében, hogy elkerüld az ilyen helyzeteket? Jó, ha van egy bizalmasod, lehet ez szülő, vagy barát/barátnő, aki mindig tudja hol vagy, kivel találkozol, mikor érsz haza.

BELÜGYMINISZTERIUM

NEMZETI
BŰNMEGELŐZÉSI
TANÁCS

NE DŐLJ BE!

A **due** bemutatja:

NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZT

Mit jelent a cyberbullying?

Mi a rohamivás? Mi az a herbál?

Kapásból tudod a válaszokat az ilyen kérdésekre?

Akkor töltsd ki a DUE Médiahálózat ingyenes, online tesztjét **2018. április 15-ig** a www.nedoljbeteszt.hu oldalon, és **nyerd meg a fődíjat, egy laptopot!**

A 2. és 3. helyezettek egy-egy okoseszközzel lesznek gazdagabbak.

Az online teszten legjobb eredményt elérő diákok továbbjutnak a második fordulóba, amely már élő vetélkedő lesz 2018. május 11-én Budapesten.

Töltsd ki a tesztet és nyerd meg a laptopot vagy az okoseszközöket!

RÉSZLETEK ÉS TESZTKITÖLTÉS

www.nedoljbeteszt.hu

Támogatók:

Szakmai partner:

Hitelt felvenni? Csak okosan!

„HITEL? MINEK AZ NEKEM? CSAK A BAJ VAN VELE!” – SOKAN GONDOLKODNAK ÍGY. A 10 ÉVVEL EZELEŐTTI GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG OKOZTA HITELVÁLSÁG MÉLY NYOMOT HAGYOTT. RENGETEGEN TARTANAK A HITELFELVÉTELTŐL, ELADÓSODÁSTÓL, A KAMATOKTÓL. HA VISZONT PONTOSAN TUDOD, MIRE VESZED FEL, ÉS MENNYI PÉNZT KELL VISSZAFIZETNED, SOK HELYZETBEN SZOLGÁLATODRA LEHET.

MIKOR VEGYÜNK FEL HITELT?

A reformkorban már Széchenyi István is írt arról, hogy az ország gazdaságának fejlesztése érdekében elengedhetetlen a hitelfelvétel. Manapság sincs ez másképp, persze az igények és a lehetőségek 200 év alatt sokat bővültek. Hitelfelvétel során a hitelező közvetlenül pénzt ad az adósnak, aki a hitelszerződésben foglaltak szerint a későbbiekben kamatokkal együtt rendezni tartozását. Ha lakást, gépkocsit, nagy értékű háztartási eszközt szeretnénk vásárolni, esetleg valamilyen váratlan helyzetet áll elő, sok esetben a hitelfelvétel mellett kell döntenünk. Kényelmi- vagy luxuskiadások esetén – pl. egzotikus utazás – érdemesebb elkerülni a kölcsönt, vagy kisebb összeget felvenni.

KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK

Mivel a bank által kifizetett összeggel már azonnal rendelkezhetsz, és el is költheted, ezért plusz árat, azaz kamatot kell fizetni. A kamat lehet fix, de változó összegű is. Nagyon fontos, hogy hitelfelvétel előtt gondoljuk át havi jövedelmeinket és kiadásainkat. Mivel legtöbbször részletekben

kell visszafizetni – kamatostul – a felvett kölcsönt, a bank figyelembe veszi, hogy van-e a bevételeidből származó fedezetted a hitel rendszeres törlesztéséhez. Ha a kamat nem fix, veszélyes lehet, mert a törlesztőrészeket könnyedén megemelkedhetnek. Fix kamat esetén a futamidő- vagyis a hitelfolyósítás és a teljes törlesztés – során a bank meghatároz egy kamatperiódust, amely időszakban a kamat állandó lehet, így a törlesztőrészlettel előre lehet tervezni.

A hitelnek egyéb költségei is lehetnek, ilyen például a hitelbírálati díj. A legfontosabb mutató, amit figyelembe kell vened tehát, az a teljes hiteldíj mutató (THM), ami a hitel minden költségét tartalmazza. Ezzel könnyebb dönteni, melyik hitellehetőséget válasszuk. Magyarországon 1997 óta minden hitelező számára kötelező feltüntetni ezt a százalékos értéket.

Fedezettől és felhasználástól függően többféle hiteltípus is létezik: a legkisebb összegű általában a folyószámlahitel, de gyakori a személyi kölcsön, gépjárműhitel, lakáshitel is. **Nagyon fontos, hogy**

tudatosan válasszunk hiteltípust! A leginkább átgondolandó a jelzáloghitel, mivel itt a fedezet az adós ingatlana, amelyet – ha az adós nem fizet – elveszíthet.

EGY REMEK LEHETŐSÉG, A DIÁKHITEL

Ha felsőoktatásban tanulsz, hallgatói jogviszonyod alatt diákhitelt vehetsz fel a Diákhitel Központtól. A diákhitel célja, hogy pénzügyi segítséget nyújtson azoknak a fiataloknak, akik tanulmányaik folyamatos folytatásához nem rendelkeznek elegendő anyagi forrással. A diákhitel kedvezőbb más hitellehetőségeknél, mert visszafizetése tervezhető és a hitelfelvevő mindenkori jövedelmi helyzetéhez igazodik. Ez azt jelenti, hogy nincs előre meghatározott futamidő. Jó hír, hogy a tanulmányok befejezése után kell visszafizetni, a törlesztőrészlet meghatározása pedig az első két évben a minimálbér, azt követően pedig a hitelfelvevő két évvel korábbi jövedelme alapján történik. A hitel igényléséhez nincs szükség igazolt jövedelemre és fedezetre, sőt kezes sem kell.

(Lami Krisztofer)

Fintelligence

Ha többet akarsz tudni a pénzügyekről

MISKOLCON INDULT EL AZ ELSŐ MAGYARORSZÁGI FINTELLIGENCE PÉNZÜGYI OKTATÁSI KÖZPONT. A PÉNZ7 RÉSZÉKÉNT MEGRENDEZETT FINTELLIGENCE KONFERENCIÁN 500 EGYETEMISTA VETT RÉSZT, EKKOR MUTATTÁK BE A HIGH-TECH ESZKÖZÖKKEL FELSZERELT, INTERAKTÍV OKTATÁSI KÖZPONTOT ÉS KIÁLLÍTÓTERMET, AMI A JÖVŐBEN A LAKOSSÁG PÉNZÜGYI TUDATOSSÁGÁNAK ERŐSÍTÉSÉT TÜZTE KI CÉLJÁUL.

„A Pénz7 – teljes nevén Pénzügyi és vállalkozói témahét – egy Európa-szintű kezdeményezés, amihez Magyarország 2015-ben csatlakozott először. Mindig a European Money Weekkel egy időben zajlik, idén március 5. és 9. között rendeztük meg” – mondta a DUE Tallózónak Dr. Pál Zsolt a Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Karának egyetemi adjunktusa.

A program célja, hogy felhívja a figyelmet a pénzügyi tudatosságra, és már a pénzügyek iránt érdeklődő diákokat már fiatalon segítse abban, hogy bővíthessék ismereteiket. A Pénz7 célcsoportja tehát az általános és középiskolás fiatalok.

„A Miskolci Egyetem már régóta kulcskérdésnek tartja a lakosság pénzügyi tudatosságának erősítését. A Nemzetközi pénzügyek tanszéken az egyik fő kutatási területünk a pénzügyi kultúra, így most már második alkalommal ebben a témakörben rendeztünk konferenciát a Pénz7-en” – mondta Dr. Pál Zsolt.

„A Fintelligence konferencia egy kicsit különbözik a Pénz7 rendezvényeitől abból a szempontból, hogy míg a Pénz7 célcsoportja elsősorban az általános- és középiskolások, addig a konferencia az egyetemi hallgatóságnak és a pénzügyi szektor szereplőinek szól. Idén több mint 500 fő vett részt rajta.”

A Fintelligence pénzügyi oktatási centrumot a konferencia első napján adták át Miskolcon március 8-án. Az országos intézmény első bástyája ez, a Fintelligence más nagyvárosokban is megjelenik majd. A Miskolcon létrejött központ egy rendhagyó kiállító- és oktatóterem egyben: pénzügyekkel, pénzügyi tudatossággal kapcsolatos tárgyakat, interaktív eszközöket tekinthet meg az ide látogató. Az oktatóterem kialakításának fő támogatója az OTP, az MFB és a MasterCard volt, de rajtuk kívül is számos pénzügyi szektorbeli kiállítópartner megjelenik. A termet hosszútávon középiskolásoknak szánt,

pénzügyi tudatosságról szóló tréningek fogják megtölteni, emellett a Miskolci Egyetem pénzügyi tantárgyainak oktatása során is használni fogják. Dr. Pál Zsolt kiemelte ezek közül a pénzügyi kultúra nevű tantárgyat, ami tavaly indult el a Miskolci Egyetemen és mindeddig egyedülálló az országban. Ez nem csak pénzügyi alapfogalmak ismertetését tűzte ki céljaul, szeretné a pénzügyi tudatosságot fejleszteni a lakosság/hallgatóság körében – ez pedig egybecseng a kormányzati törekvésekkel is. A kormány pénzügyi tudatosságot fejlesztő stratégiájának része az is, hogy a felsőoktatási intézményekben minden karon lehessen és kelljen pénzügyi kultúrával kapcsolatos alapismereteket oktatni.

„A diákok részéről pozitív volt a fogadtatás, 64 hallgató vette fel szabadon választható tárgyként első évben” – mesélte a tárgyról az adjunktus.

A Fintelligence oktatási centrum egy high-tech oktatóterem, ahol az infrastruktúra minden igényt kielégít. Moziba illő vetítő, okostábla, bankjegyszámláló, és számos más pénzkezeléshez használt eszköz segíti az oktatást. Saját bankjegyet is használ a központ: ez a Fint. Ezen kívül egy 500 kilós, antik páncélszekrényt is kinyithatnak a diákok. A kiállítási részben bankjegyeket, érméket, kötvényeket, perselyeket, mechanikus számológépeket gyűjtöttünk össze, illetve a partnerek digitális kiállításai láthatóak.

Pozitív szenvedélyekkel a drog ellen

ILLÉNYI ÉVA, AZ ÉLETVEZETÉSI KÖZPONT VEZETŐJE, A FÜGGETLENEK A POZITÍV SZENVEDÉLYEKÉRT KÖZHASZNÚ EGYESÜLET (FAPSZ KHE) ELNÖKE SZERINT SOHA NEM VOLT OLYAN FONTOS A PREVENCIÓ, MINT NAPJAINKBAN. AZONBAN SZAKÉRTŐNK TELJESEN MÁS IRÁNYBÓL KÖZELÍTI MEG A TÉMÁT, MINT A HAGYOMÁNYOS, TÖBBSÉG SZERINT UNALMAS, OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRÁKON ELHANGZÓ, KÖTELEZŐ ELŐADÁSOK.

„Te különleges vagy, az egész világon nincs még egy olyan, mint Te” – ezt választotta mottójául a Sziget Droginformációs Alapítvány Életvezetési Központja, melynek Zsiráfos busza több mint 20 éve járja az ország tanintézményeit egyedülálló egészségmegőrző és kábítószer-megelőző programjával. Velük működik együtt Éva egyesülete, a FAPSZ KhE. A látványos szemléltető eszközökkel felszerelt, korszerű mozgó-osztályteremben minden tevékenység, feladat azt szolgálta, hogy ráébredje a gyerekeket, hogy saját személyiségük, egyéniségük egyszeri, egyedi, megismételhetetlen.

Az Életvezetési Központban tehát nem pusztán a „nem”-et mondást igyekeznek erősíteni a gyerekekben, arra is összpontosítanak, mi mindenre tudnak „igen”-t mondani az életükben. Céljuk, hogy felhívják a gyerekek figyelmét arra, hogy mi mindenben tudnak értelmet, örömet találni, és ezen célokért való folyamatos „küzdelen” miként alapozza meg a szenvedélybetegségekkel szembeni védettségüket. Az ausztrál minta alapján nem heroinról és egyéb illegális szerekről szólnak, nem azt akarják elérni, hogy a diákok a drogokat a tüvel párosítsák, még nem is az elrettentő képek és videók tartoznak a fő módszereik közé. Nem azt sulykolják tehát, hogy a drog halált okoz, a módszerük ennek az ellenkezője: egy egészségesebb, sportközpontúbb életre való nevelés a céljuk.

10 évvel ezelőtt azért alakult a FAPSZ, hogy ne csak a drogtéma legyen hangsúlyos, hanem a pozitív szenvedélyek

is. Mert „Ki szabad igazán? Az, aki nem rabja saját szenvedélyeinek, és mások szeszélyeinek.” Az egyesület igyekszik a pozitív szenvedélyek felé terelni a fiatalokat, hogy a szabadidejükben ne haszontalan információkkal találkozzanak a neten, hanem élőben éljék a közösségi életet, mert az jó. Menjenek el kirándulni, hegyet mászni, fényképezni, táncolni. A gép előtt ülő e-sportolókat pedig arra ösztönzik, hogy focizzanak inkább a szabadban.

Éva 15 év tapasztalatával mondja azt, hogy „a pedagógus jelenléte nagyon fontos a foglalkozásokon, mert a preventációs szakember jobb esetben évente kétszer-háromszor fordul meg egy adott osztályban. A tanár viszont nap mint nap találkozik a fiatalokkal. Ha a preventió alkalmával ő is kap információt, vele tovább tudják vinni a diákok a témát osztályfőnöki órára. De, hogy kreatívabban történjen a folytatás, akár irodalom- vagy matematika órán is

lehet ezzel a témával foglalkozni, hiszen be lehet építeni a feladatokba. Különösen az irodalomban eléggé hangsúlyosan találhatóak konkrét, valóságos történetek.

„Különbé felmérések mutatják, hogy a kortársak szerepe manapság erősebb, mint bármikor. Sokkal izgalmasabb, hogy mi a véleménye a barátnak, mint az, hogy apa, anya, a pedagógus, esetleg a pszichológus mit mond. Korábban az osztályfőnöki órákon nagyobb volt a fegyelem, a pedagógusok véleménye is többet számított, a szülőkkel, otthon – bár félve – de megbeszélték a komolyabb témákat. Ma már az iskolák vezetői jobban szeretik, ha külső emberek tartják ezeket a preventációs előadásokat.”

A felnőttek nehéz helyzetben vannak, ez szintén igényli a külső segítséget.

„Hogy tájékoztasson az a szülő, aki nincs ott a szórakozó helyeken, sőt az online világot

ÉLETVÉZETÉSI KÖZPONT BUDAPEST

sem úgy használja, mint a fiatalok? Ma már kettő perc alatt mindenkinek lehetősége van kábítószert vásárolni az interneten. Utcákon, tereken hozzá lehet jutni.”

Nőtt az információ mennyisége, de az időnk, melyet a keresésre, böngészésre használnánk ugyanannyi, vagy jóval kevesebb már. A gyerekek ma már online gyűjtik be az információkat, melyek sok esetben hamisak, így csak ártanak önmaguknak és társaiknak. Kell nekik egy mankó, aki átvezeti őket azon az információdzsungelen, ahol rengeteg álhírrel találkozhatnak. Ebben segítenek az Évához hasonló preventorok, akik több korosztályt érintve más-más témákat dolgoznak fel a fiatalokkal.

„Éppúgy elmegyünk már a 4 éves gyerekekhez az óvodába, mint az általános iskolák 8. osztályába vagy a gimnáziumokba. Az Életvezetési Központban a foglalkozások korosztályoknak megfelelőek. A kisebb

gyerekek elsősorban a táplálkozásról hallanak, a test működéséről, a mozgás fontosságáról. Feladatként szoktuk adni nekik, hogy állítsanak össze egy egészséges étrendet. Nagy örömmel látjuk, ha a gyümölcsökhöz nyúlnak, persze besegítünk, ha ebédre is csak a zöldségek közül válogatnak. Megbeszéljük a táplálkozási piramist. Felsőben már komolyabb feladatokat kapnak a diákok, érvelniük kell. Olyan szituációs játékokat teremtünk például, amikor azt kell tényekkel alátámasztaniuk, hogy az alkohol vagy a cigaretta miért rossz számukra. Ilyenkor hangsúlyos, hogy megismerjék azt is, hogy alkoholfogyasztás alkalmával, hogy jut el az anyag a májukig, hogyan befolyásolja az agy működését, hogyan hat a koncentrációra vagy az egyensúlyra.” Az egyesület tagjai elmondják azt is, hogy mit és hogyan károsítanak az egyes szerek, illetve milyen veszélyekkel jár, ha valamilyen szerv károsul, hogyan borul fel az emberi szervezet normális működése

a használat után. Nagyon fontosnak tartják, hogy pontosan tájékoztassák a diákokat arról, hogy miért kell vigyázniuk a testükre, milyen egyszerű összefüggések vannak a fiatalkori életmódjuk és felnőttkori egészségük között.

„Azért örülök mindig, ha vidéki iskolákba is eljutunk” – mondja Éva, a Zsiráf busz oktatója – „mert úgy érzem, a kertvárosi környezetben élő gyerekeket védettebb légkör veszi körül, emiatt védtelenebbek és távolságtartóbbak a társadalmi problémákkal szemben. A szülők is úgy érzik, hogy olyan ‘balesetek’, mint drog, korai teherbeesés, nemi úton terjedő fertőzések stb. itt nem fordulhatnak elő a gyerekekkel, és emiatt az otthoni beszélgetések, felvilágosítások is könnyen elmaradnak, nem hívják fel a gyerekek figyelmét a „felnőtté válás veszélyeire”. Rosszabb esetben a családon belül a generációk együtt drogoznak.

„Sokszor kaptam már meg azt a kérdést, hogy nem látom-e értelmetlennek ezt a tevékenységet, hiszen a prevenció nem mérhető. Úgy gondolom, hogy hosszú távon mindenképpen van haszna a munkánknak. Hiszem és vallom, hogy ha csak egy gyerekben megmarad, hogy volt egy Zsiráf busz és ott volt egy Éva, aki azt mondta nekünk, hogy értékesebb a pozitív szenvedély, mint a rohamivás, már célt értünk. Vagyis egy fecske is csinál nyarat, csak engedjük szabadon.”

(Hanis Patrícia)

NYERJ AUTÓT A CSALÁDODDAL!

Közlekedik
a család

AZ ORFK-ORSZÁGOS BALESETMEGELŐZÉSI BIZOTTSÁGA IDÉN HETEDIK ALAKALOMMAL RENDEZI MEG CSALÁDI KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI VETÉLKEDŐJÉT, AMINEK FŐDÍJA EGY ŠKODA RAPID FAMILY.

Sokszor tapasztalhatjuk, hogy nem töltünk elég időt a családdal. Ez a program több szempontból is tökéletes lehetőség arra, hogy bepótoljuk az elmaradt perceket. A fiatalok játékosan ismerkedhetnek meg a KRESZ-szel, míg a felnőttek lemérhetik tudásukat az egyes fordulókban, mindeközben a család közösen szórakozik, és küzd a fődíjért. A jelentkezési feltétel csak annyi, minthogy legalább az egyik szülő rendelkezzen „B” kategóriás jogosítvánnyal, és 6-17 éves kor közötti gyerek(ek)et neveljenek. Online a www.kozlekedikacsalad.hu weboldalon lehet regisztrálni, hogy összemérhessétek közlekedésbiztonsági tudásotokat más családokéval. Először a megyei fordulón kell bizonyítanotok rátermettségüket, hogy aztán területi győztesként továbbjussatok az országos döntőbe, ahonnan végül az a család viheti haza a Škoda Rapid Family-t, amelyik legjobban ismeri és alkalmazni is tudja a biztonságos közlekedésre vonatkozó szabályokat. A területi fordulót 2018. április 14-től június 9-ig rendezik meg a megyeszékhelyeken. Ha tudni szeretnéd, nálatok mikor indul az első megmérettetés, keresd fel a Közlekedik

a család honlapját. Ha a döntést az utolsó pillanatra szoktad hagyni, vagy a család még nem tudja, ráé-e aznap, akkor sem kell aggódnod, ugyanis az ORFK-OBK lehetőséget nyújt arra is, hogy a verseny napján a helyszínen regisztrálhassanak a családok. Az országos döntőt június 23-24-én tartják Heves, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. A családokra itt izgalmasabbnál izgalmasabb feladatok várnak, miután írásban is bizonyították tudásuk. Autós és kerékpáros ügyességi feladatokkal készülnek a szervezők. A döntőbe jutó családoknak műszaki és elsősegély-nyújtási ismereteiket sem árt kibővíteni, ugyanis arról is számot kell adniuk majd, akárcsak további közlekedésbiztonsági szabályok gyakorlati alkalmazásáról. Az otthonülő családoknak online ötfordulós vetélkedőt is hirdet az ORFK-OBK. Az internetes játék április 30-tól június 3-ig tart. Fordulónként hat kérdésre kell választ adni, aminek helyes megoldásait mindig következő hét hétfőn teszik majd közzé a Közlekedik a család weboldalán. A korrekt közlekedésbiztonsági ismeretek ezúttal egy 10 000 Ft értékű üzemanyag-utalványt, egy Bluetooth hangszórót, Europe Assistance

Autó SOS Bázis csomagot és egy 10 000 Ft értékű Škoda ajándécsomagot érhetnek neked. A legjobban teljesítők között pedig a játék végén kisorsolnak egy Škoda tesztvezetést egy teli tank üzemanyaggal. A verseny szervezői az iskolák részére is pályázatot hirdetnek. Azok az oktatási intézmények, amelyek a vetélkedősorozatban a legtöbb családdal vettek részt a területi elődöntőkön, az alábbiak szerint kapnak díjakat:

1. helyezett iskola 500 000 Ft értékű tan- és sportszert,
2. helyezett iskola 300 000 Ft értékű tan- és sportszert,
3. helyezett iskola 100 000 Ft értékű tan- és sportszert kap az igények figyelembevételével.

Ha végül nem is tárgyi jutalommal térsz majd haza, de gazdagabb leszel néhány, a családdal együtt töltött pillanattal. Közlekedj te is a családdal biztonságosan az ORFK-OBK szervezésében!

(Szalai Bogi)

„A KÉP-MUTOGATÓ” PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály, az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság, a Petőfi Irodalmi Múzeum, valamint az „Életúton program” szakmai támogatásával a középiskolai oktatási intézményekben tanuló diákok részére **bűn- és balesetmegelőzési irodalmi rövidfilm (slam poetry) pályázatot** hirdet

„A KÉP-MUTOGATÓ” címmel

Az alkotóktól olyan tudatformáló és kreatív pályaműveket várunk, amelyek alkalmasak arra, hogy felhívják főként társaik figyelmét az írott és íratlan szabályok betartására, és ezáltal a biztonságosabb mindennapi életre. Engedd el a fantáziád, és mutasd meg kreativitásod!

A FELADAT:

- Válassz témát!**
 - ✓ áldozattá váltam
 - ✓ elkövető lettem
 - ✓ ittas vagy bódult állapotban történő járművezetés veszélyei
 - ✓ mobiltelefon használata járművezetés közben
- Válassz Arany Jánostól egy verset vagy balladát, vagy egy ismert magyar irodalmi művet.**
- Készíts, írd egy slam poetry-t, amiben szerepel a választott irodalmi műnek legalább egy sora!**
- Add elő művedet, rögzítsd videóra, esetleg egészítsd ki kreatív képi elemekkel, a filmet töltsd fel a YouTube-ra és küldd be a pályázatodat!**

A PÁLYÁZAT TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEI:

- ✓ Egy pályázó vagy csapat 1 filmmel indulhat.
- ✓ Pályázni lehet egyénileg vagy csapatban.
A csapat létszáma 2-3 fő.
- ✓ A videófelvétel bármilyen erre alkalmas technikai eszközzel készülhet (videokamera, fényképezőgép, mobiltelefon).
- ✓ A pályamű hossza maximum 3 perc lehet.
- ✓ A kisfilmet fel kell tölteni a YouTube-ra.

ÉRTÉKELÉS:

A határidőig beérkező pályázatokat szakmai zsűri bírálja el, melynek tagjai: az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály, az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság, a KTI Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft., és a Petőfi Irodalmi Múzeum kijelölt munkatársai.

A díjak átadására és a győztes versenyművek bemutatására **2018. június** hónapban a Rendőrségi Igazgatási Központ épületében kerül sor, amelynek pontos időpontjáról értesítjük a nyertes pályázókat.

A pályamunkák beküldési határideje:
2018. május 15.

A PÁLYÁZAT BEADÁSA:

- ✓ A pályamunkád YouTube linkjét és regisztrációs adataidat (név, lakcím, születési dátum, iskola neve és városa, telefonszám, e-mail cím) küldd el e-mailben az akepmutogato@orfk.police.hu e-mail címre legkésőbb **2018. május 15-én** éjfélig.
- ✓ A pályázatra jelentkezni kizárólag saját készítésű alkotásokkal/filmekkel lehet, amelyek szerzői jogával a pályázó rendelkezik.
- ✓ A szerző - a pályázaton történő részvétellel - hozzájárul ahhoz, hogy munkáját az **Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály, az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság, a Petőfi Irodalmi Múzeum, valamint az „Életúton program”** térítésmentesen felhasználja népszerűsítés és oktatási célból.

NYEREMÉNYEK:

- ✓ 1. díj: 3 napos bérlet a VOLT Fesztiválra
- ✓ 2. díj: 2 db napijegy a VOLT Fesztiválra
- ✓ 3. díj: napijegy a VOLT Fesztiválra
- ✓ Különdíj a legkreatívabb video képi megvalósítónak: napijegy a VOLT Fesztiválra
- ✓ Minden díjazott a rendőrség tevékenységét bemutató egy napos élményprogramon vehet részt.

Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály
ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottság
Életúton program
Petőfi Irodalmi Múzeum

NE CSAK TE, A PÉNZED IS LEGYEN BIZTONSÁGBAN A NETEN!

AZ UTÓBBI IDŐBEN VISSZASZORULÓBAN VAN A KÉSZPÉNZHASZNÁLAT. LASSAN A LEGKISEBB BOLTOKBAN IS FIZETHETÜNK KÁRTYÁVAL, LEEGYSZERŰSÍTVE EZZEL A VÁSÁRLÁST. ONLINE SINCS EZ MÁSKÉPP: MA MÁR BÁRMIKOR RENDELHETÜNK, VÁSÁROLHATUNK A NETEN. SOKSZOR MÁR NETBANKON BONYOLÍTJUK MINDENNAPI PÉNZÜGYEINKET, ONLINE FIZETJÜK BE A SZÁMLÁINKAT, A VILÁGHÁLÓN KERESZTÜL SZEREZZÜK BE KEDVENC KÖNYVÜNKET EGY MÁSIK KONTINENS RŐL, VAGY EGY NETES JÁTÉK HOZ LÁZBA MINKET ANNYIRA, HOGY ELŐFIZETÜNK RÁ. BÁR SZÁMTALAN ELŐNYE VAN A PÉNZÜGYEK KÉNYELMES, EGYSZERŰ ONLINE INTÉZÉSÉNEK, SAJNOS TÖBB VESZÉLY IS LESELKEDIK RÁNK.

NEM KELL SORBAN ÁLLNOD

Az internet adta végtelen és határokon átvelő lehetőségeknek köszönhetően a virtuális kirakatok és árukészletek a nap 24 órájában, a világ bármely pontjáról elérhetőek. Nagyon sokszor előfordul, hogy a fogyasztók, vásárlók lakóhelye környékén az adott termék nem kapható, ebben segít az online áruk széles választéka. Sokan nem szeretnek sorban állni, a nagy tömegben válogatni, ezért választják a fotelből is intézhető nagybevásárlást. Jó esetben a minőség miatt sem kell aggódnunk: az áruk legtöbb adata fel van tüntetve, fotókkal illusztrálva, és az online üzletek is garanciát biztosítanak az árucikkekhez.

LÉGY MINDIG RÉSEN!

Az olyan nagy webáruházakat, mint az évtizedek óta működő eBay, vagy az

Amazon, már jól ismerjük és többnyire meg is bízunk bennük, hiszen ritkán akadnak problémák vagy visszaélések. Vannak azonban kisebb webáruházak is, amelyek láttán először sokan gyanakodni kezdenek: a fizetés után vajon nem fog több pénz is lekerülni a bankkártyámról? Biztosan megkapom a terméket?

Könnyedén meggyőződhetünk arról, hogy a webáruház hitelesített oldalaként működik-e. Akkor kell gyanakodnunk, ha a webcím nem https:// jellel kezdődik, és át van húzva vörös csíkkal. Ebben az esetben nem ajánlott adatainkat a honlapra bízni – nem azért, mert megbízhatatlanok, hanem mert a weboldalukon még nem telepítették az adatok biztonságát őrző programot. Az e-mailben érkező ajánlatokban található linkek és

promóciós kódok sem mindig megbízhatóak, vásárolj inkább webshopokból! Ugyanakkor fontos, hogy a webáruháznak legyen szerződése megbízható magyarországi bankfiókokkal, hiszen csak így biztonságos a vásárlás. A magyar bankfiókkal összekapcsolt webáruházak kérhetik a kártyánk számát, nevünket, a lejárat dátumot, vagy éppen a kártya hátulján lévő biztonsági kódot. Több bankfiók biztonsági SMS-t küld telefonunkra, és a tranzakció csak az ott megkapott kód beírásával lehetséges. Ha ilyen módszerrel fizetünk, nem érhet meglepetés.

Gyanakodjunk viszont, ha PIN-kódot, vagy nevünkön (és a küldemény eljuttatásához szükséges adatokon) kívül más, a megrendeléshez nem tartozó személyes adatot kérnek tőlünk! Ha

a kiválasztott termékért a pénz előre utalását kéri, győződjünk meg az oldal hitelességéről, mert nem tudhatjuk, hogy valóban megkapjuk-e a kívánt terméket, vagy csalók vadásznak pénzünkre.

Azokat a webáruházakat – szám szerint kétszázhármát –, amelyeket a Gazdasági Versenyhivatal aggályosnak talált, a <http://jogsertowebaruhazak.kormany.hu/> oldalon találod.

Sok rémtörténet kering arról, hogy adathalászok hamis webshopjából rendeltek néhányan termékeket, de sajnos meglepetés érte őket: a tárgy ugyan nem érkezett meg, de

adataikat ellopták, bankkártyájukról pedig lekerült a pénz. Ha nem ismerjük az oldalt (pl. először rendelünk onnan), mindenképpen tekintsük át impresszumát, amely a honlap legfontosabb adatait tartalmazza. Itt az üzemeltető cég telephelyére, vezetékes telenfonszámára, e-mail címére, illetve a tárhelyszolgáltatóra vonatkozó információkat kaphatunk. Nagyon fontos, hogy a szállítási, fizetési, szerződési feltételek egyértelműen fel legyenek tüntetve. A hiteles vállalkozásoknak azt is fel kell tüntetniük, hogy reklamáció esetén hová lehet fordulni.

Egy jó tipp: ha vásárolsz, nyomtasd ki megrendelésedet, annak visszaigazolását, a fizetéskor megadott adatokat, így reklamáció esetén pontos bizonyítékaid lesznek arról, mit, mikor és hogyan rendeltél.

HASZNÁLJ PAYPALT, MEGÉRI!

A világ egyik legnépszerűbb elektronikus számlarendszere, a PayPal segítségével szinte lehetetlen, hogy bajba kerülj. Már 22 pénznemben, több mint 190 országban működik az online fizetés egyik fontos bástyájaként. Mindennek az alapja a PayPal-számla nyitása egy regisztrációval. Ezek után banki átutalással vagy hitelkártyánk segítségével pénzt utalunk át elektronikus számlánkra. Ha vásárolunk az interneten, és a weboldal kapcsolatban áll a PayPalal, csak megadjuk e-mail címünket és jóváhagyjuk a fizetést. A PayPal használatával ezután a neten történő fizetéskor többé nem kell megadnunk érzékeny banki adatainkat (bankszámlaszám, bankkártya száma, jelszó stb.) egyetlen weboldalon sem. A PayPal a vevő és az eladó között áll, ami azt jelenti, hogy a fizetés rajta keresztül történik. Segítségével a netes szélhámosok ellen is védekezhetünk, hiszen, ha nem szállítják le nekünk a kiszemelt és megrendelt terméket, akkor a teljes tranzakció visszavonható, pénzünk pedig ismét biztonságba kerül. Szerencsére a luxemburgi székhelyű cégnél a személyi számla esetében nem csak a számlanyitás és a pénzbetét, hanem a pénzküldés és a belső PayPal számlára történő pénzfogadás is teljesen ingyenes.

BANKOLJ A NETEN!

Több magyarországi banknak is van olyan online felülete, ahol lehetőség van arra, hogy mindennapi pénzügyeinket elintézzük. Befizethetjük a számlánkat, pénzt utalhatunk belföldre és külföldre is, különféle vásárlásokat bonyolíthatunk, pl. lehetőség van mobilkártyánk feltöltésére, folyószámla és új bankkártya igénylésére is.

FIZESS MOBIL APPLIKÁCIÓVAL!

Egyre több szolgáltatónál (mind mobil-, mind banki szolgáltatónál) elérhetők különféle ügynevezett wallet alkalmazások. Ezek segítségével a mobiltelefonod bankkártyává alakul - az egyik esetben a vásárlás a bankszámládat terheli, nem a mobilszámlád, de a fizetéshez a mobiltelefonod kell elővonnod és a nem a bankkártyád, ezeket főként a bankoknál érheted el. A másik esetben a mobilszámládhoz kapcsolják a fizetést, mint például a Telenor Wallet App-ja esetében, amellyel bármikor könnyedén megvásárolhatod parkolásod, autópálya-matricád vagy heti lottó szelvényedet, és csak a mobilszámláddal együtt kell kifizetned.

(Lami Krisztofer)

LEGYEN KÖZÜNK A NAGY VERSEKHEZ!

**„ÉG A NAPMELEGTŐL A KOPÁR SZÍK SARJA”
ÁLMÁBÓL FELKELTVE IS TUDNÁ FOLYTATNI A MAGYAR.
VAGY MÉGSEM? ELEGET FOGLALKOZUNK IRODALMUNK
GYÖNGYSZEMEIVEL EBBEN A ROHANÓ VILÁGBAN?
SZÁVAI VIKTÓRIÁVAL, JÁSZAI MARI-DÍJAS SZÍNМŰVÉSZNŐVEL,
A HALLGATNI ARANYT! PROJEKT RÉSZTVEVŐJÉVEL
BESZÉLGETTÜNK.**

ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN KEDVELTE AZ IRODALMAT ÉS ARANY JÁNOS VERSEIT?

Mindig is humán beállítottságú voltam, már általános iskolában is egyértelmű volt, hogy valami művészettel kapcsolatos pályát fogok választani. Szerettem verseket olvasni, bár inkább József Attila-fan voltam, Arany János sosem volt az a költő, akinek a könyvét önszántamból levettem volna a polcra. Nyilván, ez azon múlik, hogy melyik költővel érzel valamiféle lelki azonosságot.

A HALLGATNI ARANYT! PROJEKTBN NEVES SZÍNМŰVÉSZEK ELŐADÁSÁBAN HALLGATHATUNK MEG VERSEKET ÉS LEVELEKET ARANY JÁNOSTÓL, MELYEKET EGY INTERNETES PLATFORMON INGYEN ELÉRHETÜNK, AKÁR OKTATÁSI CÉLRA IS HASZNÁLHATUNK. JÓNAK TARTJA A KEZDEMÉNYEZÉST?

Színészként határozottan érzékelhető, hogy egyre kevesebb tere van a versmondásnak. A pályám elején még voltak ilyenfajta felkeresések, ez ma már egyre ritkább. Ezt a hiányomat tölti ki például a Sárkánylehellet című Weöres Sándor estem, amit négy éve játszom. A Hallgatni Aranyt! projektben pedig örömmel vettem részt, Arany János életműve lenyűgöző.

MELYIK ARANY-MŰVEKET ADTA ELŐ? ÖN VÁLASZTotta ŐKET?

Nem én választottam, a projekt szerkesztője küldte el nekem a Civilizáció és az

Április 14-én című verset, illetve egy levelet, melyet Arany Wohl Jankának írt. Ez utóbbit azért szerettem nagyon, mert ebből a levélből kiderül, hogy Aranynak elképesztően infantilis humora volt.

MELYIK KOROSZTÁLYNAK SZÓL A HALLGATNI ARANYT! PROJEKT?

Úgy gondolom, hogy a versolvasás nem korosztályfüggő, az lenne a normális, ha nem csak elvetemült irodalmárok vennének kezükbe versesköteteket. Folyamatosan ömlenek ránk az infomációk, akár akarjuk, akár nem, olyan jó lenne, ha hazaérve lenne öt percünk, amikor nem a telefonunkat nyomkodjuk, hanem leemelnenk a polcra mondjuk egy Arany-kötetet, fölcsapnánk találmra, és elolvasnánk egy-két verset, lecsendesítve az agyunkat.

OLVASNAK A MAI DIÁKOK SZÉPIRODALMAT, VERSEKET?

Nekem van egy 13 éves lányom, ő rengeteget olvas, és azt mondja, hogy az ő osztálytársai is sokat olvasnak, szóval talán nem olyan rossz a helyzet, mint amilyenek gondolnánk. Viszont a vers teljesen kihullott a fiatalok életéből. Én ezt nagyon sajnálom, mert a mai napig emlékszem azokra a memoriterekre, amiket általános iskolában kellett megtanulnom, ezeket gombnyomásra fel tudom idézni még most is. És vannak élethelyzetek, amikor egyszer csak beugrik, hogy „Hová merült el szép szemed világa,

mi az mit kétes távolban keres?” Ezek jó dolgok, hozzátesznek valamit a pillanathoz.

MIVEL LEHETNE ÚJRA MEGKEDVELTETNI A FIATALOKKAL A VERSEKET?

Azzal, hogy nem a felesleges maszlagokat kérik számon irodalomórán. A verselemzés önmagában tönkreteszi a diákok vershez való viszonyát, kíváncsiságát. Az lenne a fontos, hogy ismerkedjenek a szövegekkel, fantáziáljanak, beszélgessenek róla. Arany költészete egy sokrétű költői örökség, ugyanúgy beszél a ma fiatalságához, persze másfajta irodalmi nyelvezetben, de azok az értékek ma is közvetíthetők. Aki ezt nem tudja elérni, az rossz pedagógus.

MIK A VERSMONDÁS LEGNAGYOBB NEHÉZSÉGEI?

Egy vers esetében az a nehéz vállalás, a rizikó, hogy nincs mi mögé bújni. Ott a szöveg, a szigorú, papírra vetett szótagszámok, a ritmus, és nagyon pontosnak kell lenni, egy vers lüktetésébe nem fér bele az, ha az ember akár csak egy egyetlen szót is elhibáz. De ez csak a forma, amit meg kell tölteni belső tartalommal, ugyanolyan intuitív dolog ez, mint maga a vers megírása.

(Novák Henrietta)

FOTÓ: FALUS KRISZTA

AZ ELMŰLÁSRÓL SZÓL AZ EUROVÍZIÓS DALUNK

NAGY MEGLEPETÉST OKOZOTT, HOGY EGY METÁLBANDA, AZ AWS NYERTE A DUNA TELEVÍZIÓ A DAL 2018 CÍMŰ DALVÁLASZTÓ SHOW-JÁT. 2006-BAN, AMIKOR ELINDULT A ZENEKAR, A TAGOK MÉG ÁLMODNI SEM MERTEK EUROVÍZIÓS SZEREPLÉSRŐL, VAGY ORSZÁGOS HÍRNEVRŐL. KIDERÍTETTÜK, HOGY MIRŐL SZÓL A VISZLÁT NYÁR, AMIVEL MAGYARORSZÁGOT KÉPVISELIK LISSZABONBAN AZ EUROVÍZIÓS DALFESZTIVÁLON, ÉS HOGY MIÉRT JELENTKEZTEK A MŰSORBA.

FOTÓ: KASZNER NIKOLETT

MIÉRT JELENTKEZTETEK A DAL 2018-BA?

Két okból: hogy megmutassuk saját magunkat, és hogy bekopogtassunk az ajtón és felhívjuk a figyelmet egy csomó olyan zenekarra, akikkel eddig nem foglalkozott a média, pedig érdemes lenne.

MIRŐL SZÓL A VISZLÁT NYÁR?

A dal az elmúlásról, egy számunkra fontos személy elvesztéséről szól. Tavaly hunyt el Őrs édesapja, ez a szomorú esemény ihlette a dal szövegét. Sajnos a mi kultúránkban a halál témáját tabuként kezeljük és igyekszünk nem tudomást venni róla. Pedig ha többet foglalkoznánk vele, elfogadnánk, akkor talán nem lenne olyan félelmetes és szomorú - így amíg élünk, sokkal jobban odafigyelhetnénk egymásra, több időt tölthetnénk együtt, tudva, hogy az idő, amit kaptunk, nem végtelen.

FEJLŐDTÉTEK A MŰSOR IDEJE ALATT?

Nagyon sok olyan dologban volt részünk, amit eddig még látni sem láttunk, szóval igen, fejlődtünk.

MIT VÁRTOK AZ EUROVÍZIÓS DALFESZTIVÁLTÓL?

Azokat az értéket szeretnénk elvinni, amiket mi képviselünk, és azt a szubkultúrát és műfajt akarjuk bemutatni, aminek eddig is részesei voltunk.

SZERINTETEK KEVESEBB ESÉLYE VAN EGY MAGYAR DALNAK SZEMBEN AZ ANGOL NYELVŰEKKEL?

Talán egy metál dalnak lehet kevesebb esélye, de ez sem feltétlenül igaz. A Dal döntője után Frenreisz Károly felhívta a figyelmünket a Lordira, akik 2006-ban indultak az Eurovíziós Dalfesztiválon. Full metál dal, ráadásul még szörnyeknek is beöltöztek. Ennél nagyobb hátránnyal nem is indulhattak volna, és mégis megnyerték. Szóval nem gondoljuk, hogy egy magyar nyelvű dal kevesebb eséllyel indul.

MIÓTA MEGNYERTÉTEK A DALT, TÖBB RAJONGÓTOK LETT?

Igen, látványosan megugrott a követőink száma a legtöbb közösségi platformunkon (Facebook, Youtube stb.). Nagyjából ugyanannyian csatlakoztak hozzánk február óta, mint előtte a tizenkét év alatt összesen. Hogy ez élőben a koncerteken mennyire látszik majd meg, az csak ezek után derül ki, az év hátralevő részében.

AZ EUROVÍZIÓS DALFESZTIVÁL UTÁN IS SZÁMÍTOTOK HASONLÓ UGRÁSRA?

Nem gondoljuk, hogy emiatt óriási celebek leszünk, nem is szeretnénk, ha így történne. De az biztos, hogy

ezáltal sok olyan ember is megismeri a zenénket, akik egyébként nem találkoztak volna a metállal, és ennek örülünk.

MIT CSINÁLTATOK LISSZABONBAN?

Egy úgynevezett "postcard" videót forgattunk, ilyen minden versenyzővel készítenek. Ezt játsszák majd le az Eurovíziós Dalfesztivál elődöntőjében, mielőtt színpadra lépünk. Egyébként nem csak Lisszabonban jártunk. Egy csodálatos kis óvárosban, Óbidosban forgattunk, ahol részt vettünk egy csokládézfesztiválon és kipróbáltuk a helyi italkülönlegességet, a Ginját is.

HOGYAN KÉSZÜLTÖK A DALFESZTIVÁLRA?

Folyamatosan próbálunk, tervezzük a színpadképet, miközben egyfolytában interjúkat adunk, és további kötelezettségeknek teszünk eleget az Eurovízió miatt, itthon és külföldön egyaránt. Mindezek mellett próbáljuk folytatni a verseny előtti terveinket, zajlik a tavaszi klubturnénk és a negyedik lemezünket is idén vesszük fel, így azon is igyekszünk minél többet dolgozni.

Egy hét alatt 128 szett

GONDOLKOZTÁL MÁR AZON, HOGY KÉSZÜL EL EGY RUHA, AMIT A TÉVÉBEN LÁTSZ A HÍRESSÉGEKEN? HOGY MENNYI IDŐ ALATT LESZ TÖKÉLETES EGY SZETT? KISS MÁRK DIVATTERVEZŐVEL – AKI A LEGNAGYOBB MAGYAR SZTÁROKAT IS ÖLTÖZTETTE MÁR – A SZTÁRBA SZTÁR + 1 KICSI FŐPRÓBÁJÁN BESZÉLGETTÜNK.

MIKOR DÖNTÖTTED EL, HOGY STYLIST SZERETNÉL LENNI?

Már gyerekkorom óta az volt az álmom, hogy ez lesz a szakmám. Az unokatestvéremmel gyakran azt játszottam, hogy felöltöztettem különböző ruhákba, ezért már a szülők is mondták, hogy biztosan divattervező lesz ez a gyerek, és végül így is lett: művészeti középiskolában tanultam, majd Budapesten a Modart Művészeti és Divatiskolában diplomáztam ruhatervező szakon. Ez is egy olyan szakma, amit meg lehet tanulni, de nyilván szükséges valamilyen szintű tehetség hozzá.

HOL DOLGOZTÁL A SZTÁRBA SZTÁR ELŐTT?

Már több tévéműsorban is dolgoztam, például tavaly az X-Faktorban vagy idén a Dalban, ahol az unokatestvéremet, Knoll Gabi énekesnőt öltöztettem. Gyakran jelen vagyok különböző magazinfotózásoknál, és több zenész és színész is van, például Dobó Kata vagy Tolvai Reni, akiket videóklipre és fellépésekre készítek fel.

A TAPASZTALT, FELNÖTT SZTÁROK MELLETT A MŰSORBAN FIATAL, KEVÉSBÉ RUTINOS ÉNEKESEK IS SZEREPELNEK. MENNYIRE NEHÉZ VELÜK DOLGOZNI?

Nagyon könnyű. Először, persze, egy kissé meg voltak szeppenve, de mostanra már teljesen belerázódtak a helyzetbe. Egy idő

után az ember már úgy kezeli őket, mint a felnőtteket, de nyilván oda kell figyelni, hogy vannak olyan ruhadarabok, kellékek amiket nem szabad rájuk adni, például nem lehet mély dekoltázsú fellépő ruhájuk.

MELYIK KOSZTÜMÖT VOLT A LEGNEHEZEBB LEMÁSOLNI EDDIG?

Nyilván azok a legbonyolultabbak, amelyeket nekünk kell elkészíteni a nulláról. Ilyenkor képkockánként megállítjuk a videót, amiből lemásoljuk a ruhát, hogy hol van varrás, milyen a szabásvonal. De volt olyan is, hogy egy ruhát három napig szegecseltem, vagy éppen gyöngyökből és strasszokból készítettem el egy outfitet. Az egyik legbonyolultabb Nagy Bogi Anasztázia jelmeze volt, ahol egy rántással alakult át báli ruhává a kosztüm. Ezt persze ki kellett kísérletezni szabászati szempontból, hogy hogyan működjön.

HA MÁR A RUHÁZAT: MI A HELYZET A MAGASSARKÚVAL?

Az elején még mi sem mertük annyira rájuk adni, de nyilván a produkció megköveteli, hogy esetleg platformcipőt vagy túsarkút viseljenek.

MENNYI IDŐTÖK VAN ELKÉSZÍTENI A DARABOKAT?

Egy hetünk van elkészíteni az összes fellépő ruháját, ebbe beleértve a táncosokét is, akik majdnem minden produkcióban fellépnek,

nagyon ritka, hogy egy produkcióban nincsen plusz szereplő. Így átlagosan egy adásra 128 szettet (ruha, kiegészítők, cipő) kell elkészítenünk. Mindenki ezerral dolgozik, nagyon ügyes asszisztenseim vannak, járkálnak szerte a városban, beszerzik a szükséges anyagokat, kiegészítőket. Nem alszunk sokat (nevet), de ez egy ilyen időszak, ilyenkor mindenki próbálja a legjobbat kihozni magából és a helyzetből.

VOLT MÁR OLYAN, HOGY VALAMI BALUL SÜLT EL EBBEN A ROHANÁSBAN? ELSZAKADT, TÖNKREMENT VALAMI AZ UTOLSÓ PILLANATBAN...

Még egy korábbi évadban történt, hogy Pápai Joci egy fekete bőrfűzőt viselt, és a színpadra lépése előtt öt perccel – amikor már fel volt mikroportozva, fülhallgató a füleiben – kiszakadt a cipzár fűzőből. Villámgyorsan elkezdtek összeölni, hogy ne látszódjon vagy, hogy egyáltalán rajta maradjon és imádkoztunk, hogy nehogy szétesessen, szétszakadjon, mialatt énekel. Szerencsénk volt, simán lement a produkció.

(Vadász Viola)

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2018. április, XX. évfolyam 4. szám • Szerkesztőbizottság: dr. Balázs Géza, Herczeg Zsolt, Pál Zsombor, Szayfi József, Varga G. Gábor • Főszerkesztő: Berei Dániel • Főszerkesztő-helyettes: Zala Orsolya • Rovatszerkesztők: Fartek Patricia (Press of), Hanis Patricia (Kultúrharc), Kovács Bernadett (Másvilág), Kobl Adrienn (Pont te, Tudás csajok) • Áprilisi szerzők: Berei Dániel, Haiman Helga, Hanis Patricia, Kobl Adrienn, Koós Nikolett, Kovács Bernadett, Lami Krisztofer, Novák Henrietta, Szalai Bogi, Pintér Lilla, Vadász Viola • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: tallozo@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

A tehetséges diákjagságrókat és a DUE Tallózót a Nemzeti Tehetség Program, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, és az Emberi Erőforrások Támogatáskezelő támogatja.

Nyomdai előkészítés: ArtCentrum • Nyomda: Pauker Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózatához a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánközléshez, a cikkek rövidítéséhez, stilizálásához. • Az iskolajagságokból átvett publikációk tartalmáért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

Kiadványunk példányszámát
a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
<http://www.matesz.hu>

KÖZEL A JÖVŐD!

DUE MÉDIATÁBOR

ÚJSÁG – RÁDIÓ – TÉVÉ – FOTÓ – INTERNET

ÚJ HELYSZÍN!

TAVASZVÁRÓ AKCIÓ!

2018. JÚLIUS 6-15.

BALATONSZÁRSZÓ

HA 2018. ÁPRILIS 30-IG
JELENTKEZEL, **30%**
ÁRKEDVEZMÉNYT
KAPSZ!

**2018.
Május 11.**
Bentek 9.00-18.00
Tesla Budapest
1075 Budapest, Kazinczy utca 21.1

25. Országos Ifjúsági SAJTÓFESTIVÁL

HATÁLMÁS WLOGGER-TALÁLKOZÓ!

Herczeg-Hannaika - Nana
Ábel von Müller
Ungdani - Simonffy-Péter
Culture.Geeks

**Tervezett
Vendégeink:**
Farkas Franciska
az Ottari Csajok sztárjai
a Pál utcai fiúk sztárjai
Lóci játszik • Feher Tibor
és még nagyon
sokan mások

**A Tehetségkutató
Diákmedia pályázat
eredményhirdetése
és díjazása**

ÉS
MÉG:

**A NAGY DIÁK KRESZ-TESTZT DÖNTŐJE
A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESTZT DÖNTŐJE**

Belépő
2018. május 10-ig 1600 Ft.
A helyszínen 2500 Ft.
Jegyek vásárolhatók
a TKA weboldalán:
www.tka.hu

**A due honlapján
(www.due.hu)
folyamatosan pontosítjuk
a programot!**

Támogatók:

